

8967

Haegs-Kermisch-praetgen

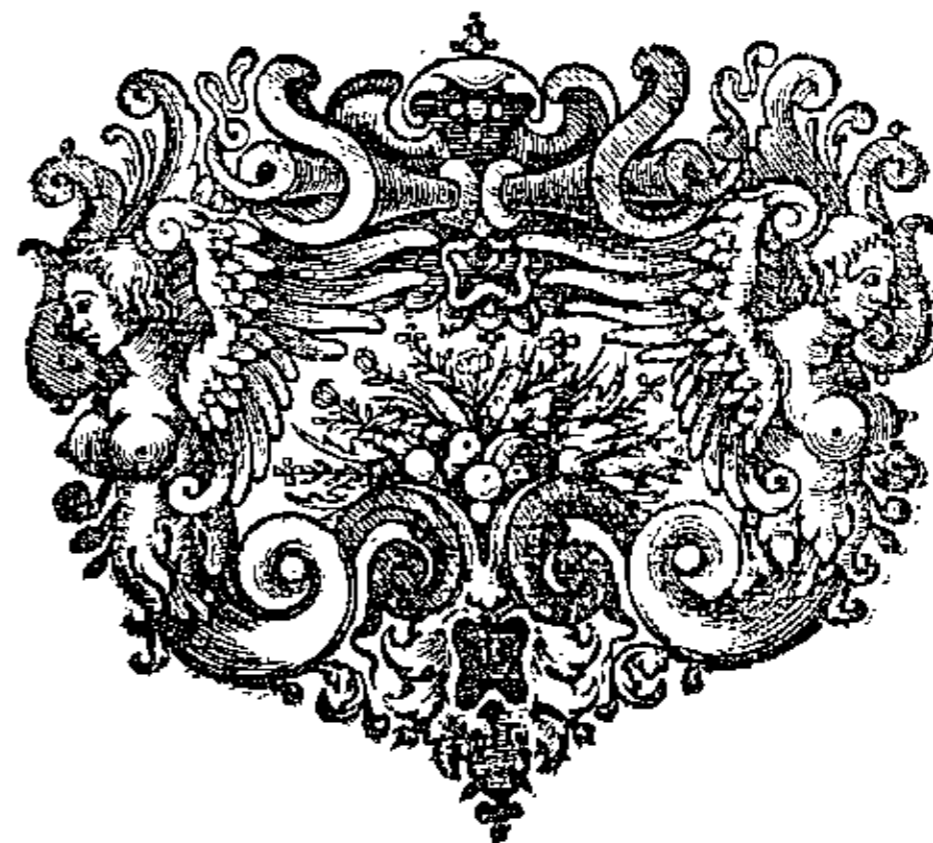
over het gevange-nemen van

JACOBUS OVERHEUL.

Om dieswille dat een Burgemeesters dogter van Delft,

ZARA vander DUSSCHEN

genaemt, geleyt wierdt met hem te willen
door-gaen.

In 's GRAVENHAGE;
By Jelles met de Kous, ANNO 1664.

6

0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13

In de-ken-ken-ken-ken-ken
 van de-ken-ken-ken-ken-ken
 van de-ken-ken-ken-ken-ken
 van de-ken-ken-ken-ken-ken
 van de-ken-ken-ken-ken-ken
 van de-ken-ken-ken-ken-ken

van de-ken-ken-ken-ken-ken
 van de-ken-ken-ken-ken-ken

(3) 10 10 10
 van de-ken-ken-ken-ken-ken
 van de-ken-ken-ken-ken-ken

VOOR-REDEN,
Tot den Nieuws-gierigen
L E E S E R.

Gelijkerwijs als alle Kermiffen
 meesten tijdt wat nieuws verschaffen; soo
 heeft ons de Haeghsche Kermiffen al vry
 wat ongemeyns te voorschijn gebraght.
 Ghy staet beggerig (nieuws-gierige Lec-
 ser) om dit voorgeselde Haegsche Ker-
 miffen-nieuws; hoe eer hoe liever te willen
 deelachtigh werden: ende, voer soo veel
 als my belangt; ick ben ten alderhoogsten
 begeerig, omme U E. nieuws-gierigheyt,
 hier inne, hoe eer hoe liever, te voldoen. Doch boven alle saecken,
 soo sal ick u seer ernstelijck gebeden willen hebben, dat ghy dese
 onse geoorloofde begeerlijckheyt niet t'eenigher maete ten alder-
 quactsten en wilt duyden: ende alsdan soo belove ick wederomme
 u te kenne sullen geven, hoedaenigh dat drie Klercque, twee van
 Procureurs en een van secker Advocact, geduyrende de Haeghsche
 Kermiffe, secker Discours hebben gevoert; over het Arresteeren,
 of gevange-neeme van een voornaem Koopmans Soon, tot Dellefs-
 have, JACOBUS OVERHEUL genaemt; met dewelcke,
 alsoo een seckere Burgemeesters Dogter van Delft; ZARA van
 der DUSCHEN geheeten, van meyninge was haer Vaeders
 huys te sullen verlaeten en door te gaen; het Hof van Hollandt ge-
 seydt werdt, hem te hebben by de kop laeten grijpen, ende op de
 Haegsche Gevange-poort brengen.

V O O R - R E D E N .

Of nu dese Actie soo eenigen swiet schijnt te hebben naer de Historie van *Gabriel de Lalande* en *Juffrouw Steevenon*, sulcks sal ick u alleenlijck maer over-goeven om te oordeelen: Iker sal voor mijn genoeg zijn, dat ick u van onsent weger wil verasseuteert hebben, datter in 's Graven-Hage ende tot Delft alsoo wel wat wonders en vrents voorvalt, als tot Amsterdam.

Ontfangh diertalve dit Haegsche Kermis-praetgen voor yerwes ongemeyns: want niet regestaende datter geene andere personen dan Klercquen alleenigh maer komen te spreucken, gedenc dat Klercquen mede wel yets soodaenigs konnen voor den dach brengen, daer over haer menige Meesters verheugen en verwonderen. In allen gevalle, soo de discouterende personen u soude moge mishagen, soo en neem geen acht op de qualiteyt der personen, maet alleenig stegts op 't gene van dese discouterende Personaedien sal geseyt ende gesproocken werden, ende dus doende sult ghy metter daer ondervinden, dat het oock voor Klercquen niet 't eenemaal onmogelijck is, somtijts mede yets Meesterlijcx sijn in 't ligt te geven.

Vaer wel, goet-gunstige Leeser, ende hoor nu voortzen volkomenlijck uyt *Paulo* ende *Johanne*, voor wiens ghy 't kantetijf selfs siet, de gordyne van dit Haegsche Kermis-theater geopent werde, alle dat geene, 't gunt ick u, by forme van Voot-reden, niet en hebbbe willen openbaeren.

Naemen der praetende Personen.

PAULUS.

JOHANNES.

THEODORUS. *Advocaets Klerck.*

Het Toneel is, geduyrende de Haegsche Kermisse, in 's Graven-Hage.

twee Procureurs. Klercquen.

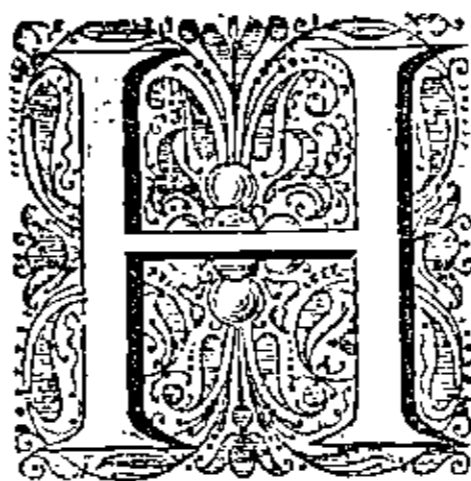
Eerste

(5)

Eerste Uytkomst.

PAULUS, JOHANNES.

Paulus spreeckt eerst.

Et en gaet regenwoozdigh so in de Werelt niet meer gelijk het wel booz desen plach te geschieden: de suppooste van 't Hof of andere eereijche Luyden doegh men noch alrijdt sulcken respect toe / dat men ofte outrent haren Persoone ofte residentie wel eenige de minste consideratie quam te gebuycken. Maer nu / soo en ontfiet men niemant: alle Menschen werden sonder onderschept evert beduyckelijck geringeloozt: ja dat meer is / de mender schuldighe bevint men dat ruwer en onredelijcker werden over-rompelt dan de meerder schuldighe.

Johannes.

't Soude met recht ongeschickigh wesen / dat men de Heeren Rechteren selfs van sommige partialiteyten souden trachten te beschuldigen / daer sp-luyden nochtrang die gene sijn / dewelcke haer met een-zydigheyt wel het alder-minste behoorende laren beroent werden. Edoch siende / dat in het gebal van groorer en groober delinquante veel sachtsinnigher ooz-deel gaer / dan ober haer / die van geen Delict ter Werelt en konnen beschuldigh werden: soo moet ick (recht-hoost als ick beir) het gemeyne gevoelen volgen / 't welck boozgeeft / dat een parrdygh Rechter geen ooyrecht Priester en schijnt van de verblinde Rechtaerdigheyt.

Paulus.

Andere sal ick laren begaen met soo redenloose sustinne: booz mijn ik hantrecht-boozt met de Wolven in 't Wout. Want daer derijden booz sijn / er moet men sich booz-by-bozstigher niet van den roogh-riem laten sulden.

Johannes.

En al-tijcketwel wat sal men seggen / soo wanner men booz experientie de saech laect uyt te vinden? Geen soo hoogen en machtigen Rechtrauck sal my konnen beleren / dat ick niet by mijn selfen en soude vermogente besluyren ende te gevoelen / dat het daer ter plaetse booz alderhande sach volckeren al by onbepel sijcht / daer men om wacrachtrige groobe Delictie geen hindert alroog er komt te sijden / maer om de presumie alleer van ongeperpveerde Delictie doeghgh en elendighejk wert gebangert genomen. Wat booz Advocaten dat ick by gebal ober de

3

sacche

(6)
saecke van den ongeluckigen Jacobus Overheul hebbe hooren spreken: alreghader seggen sy een-stemmighlyck / dat sijne Rechter verlichtender vogen moeten genieten dan sy-lipden; nademael van haer ende eenparich van alle Rechts-geleerde ontwijffelijck tot noch toe was gesustineert / dat men om het boozneuen van een saecke (als dat selbige daer al sonde mogen geweest zijn) niet en behoorden te werden aen den lijbe gehomen.

Paulus.

Maer of ick de saecke nu niet een ander ooge begeerden in te sien / ende alles / het gunt onttrent die booznoemde inactetatie van den Hoogh-wijfen Rechter verozdingert was / wilde verbedighen ende adbooceren / wie sonde ons beyde-gader / van verseheyde geboel zijnde / een volkommen seheptsman konnen verstrecken?

Iohannes.

De redelijchheit selbet: onder deuelche (seljoon genomen dat ick in aen een Proceutus vileren was) ick in mijn selben altyt hebbe gesubmitteert. Edoch nademael ooch in desen de seijn kan bedrieghen; soo laet ons Theodorum, die daer by gebal alleuigh komt aen-spanneeren / behaerelijckert wijse gaen aenspreken / en hem tot onsen Seheptsman versoeken.

Tweede Uytkomst.

PAULUS, THEODORUS, IOHANNES.

Paulus spreekt Theodorum aen.

Dat wy u niet verlof aensprecke / Theodore, en geschiet geensints buyten getoelichtheit redenen: wilt vierhalven ons nu ter tijde booz een kore wijle begunstigen niet u eerwaardigh geselschap: op dat ghy ons / hier onderling sijnende twiffen om de saecke van Jacobus Overheul ende Sara van der Duffche, (welkers hystorien mogelijck niet onbetwist en kan zijn) booz uwe presentie en uytspzake van malkanderen mooght seheyden.

Theodorus.

Daer luyder geschiedenissen en zijn mijn verders niet bekant / dan dat ick maer in 't grofch en 't generael hebbe hooren vermelden dat dien opgemelten Longman om de Meyers-wille op de Booz-poorte van 't Hof / alhier in 't Czabenhage / was geset / ende aldaer booz als nog quam te sitten: Maer ick her saecke dat u sijn weder-baten volkomen bekent is / ick en sal niet naerlaten / booz soo veel in mijn is / op eender van u luydes te kennen geben / mijn abbijs te wyten.

Paulus.

Het en betaemt geen Regter / op het aenslagen van een maer der versehillende Partije sijn abbijs te wyten, Want daeromme heeft hem den Hemel

(7)
Hemel niet twee ooren geschapen / op dat hy niet het een den aenslagger / ende niet het andere den Aengelicaegden soude mogen aenhooren.

Theodorus.

Booz meerder dan een Abboeaert vileren en hebbe ick in mijn selben tot nog toe niet willen uytgeben / veel min booz een Abboeaer selfs / sae wel het alderminste booz een Raets-Heer ofte Regter: maer gedent al-ebenwel / O Paule! dat desen Abboeaert Clercq soo onboozsigtigh nog niet en is / dat hy immermeer soude trachten sijn aengesogt Arbitre-schap te buyten te willen gaen / soo wanneer hy op de aenslagte van een alleen der versehillende Partije / sonder den anderen gehoozt te hebben / sonde vogen uytspzake te doen. o neen! want andersints soude een regelijck nu niet recht mogen beschuldigen van onboozsigtighheit / eenspdyghheit / ende onrechtvaardighheit. Dus dan / dat ick daer eben geseyt hebbe / op eender van u luyder te kennen geben, mijn abbijs te sullen wyten / sulcx inder verstaen werden van sulcken te kennen geben, het welke geschiedensal eerst van den eenen / ende daer naer van den anderen: op dat ghy luyden niet / alle-beyde gelijckelijck sprekende / ende de saecke te kennen gebende / alle oydentelijckheyt der oydre sonder verbodden / ende alsoo mijn geheel oordeel sonder trucht doen verpdeelt blijven.

Iohannes.

Wel aen / Paule, aengesien ghy den ontsten zijt; booz den Aenslagger wilt spreken; ende de procedurte van den Rechter in dese saecke gehouden / niet redenen / ofte inners onder seijn van redenen home te verbedighen: soo wilt ooch aldererst (wy zijn hier ter plaetse nu ter tijt roch maer niet ons dypen alleuigh) uwe pzerensse redenen te uooschijn brengen: op dat ick op die selbige / naer dat ghy sult gedaen hebben (ick her mijn andersints mogelijck) niet goede oydre volkommentelijck sal mogen antwoorden.

Paulus.

Heer Arbitre! omme niet redenen te vertoonen / dat het Arrest / het welke van den Heere van Holland op den persoon van Jacobus Overheul is gedaen / rechtbaerdigh is gedaen / ende over sulcx van mijnen Contrarct Iohanne niet en behoorden tegen-gesprooken te werden; als welkers Meesters selfs onder het boozgenoemde Hof staende / alle actien en daden des selbigen Hofa gehouden is te wyten: so ick het sulcx / dat Jacobus Overheul, jegenwoozdige gedetmeerde op de Booz-poorte / Soone van eenen seheren Nicolaes Overheul / Koozman tot Vellegh-Haven / booz desen gewoont hebbende tot den Heer Secretaris Hemsius zalig te Velft / naer het overlijden van den booznoemden Hemsius is konnen te woonen een huuse van mijn Heer Direk van der Duffche / Ont-Burgemeester ende Ont-fanger der boozgemelte Stad / witsgader & Belwintheit der geocrooneerde Oost-Indijse Compagnie ter Kamer aldier / ende nu ter tijt Geconmitteerde ter Vergaderinge van de Staten Generael van wegen de boozgementioneerde eygen Stad.

Wat

(8)
Wat den persoon van den Heer On-Burgemeester belanght / weder
en van Delft weer genoegsaem / dat hy van verstant / discreet / ende
oprechtigheyt niemant van de sijne en behoeft te wijeten : hei weleke
sijne desighe Cer-ampien aentwiltende / volkomenlijck doen gelooven /
dat dien voozgenoemden Jacobus Overheul aen hem de gewenselijck-
sten Meester van de geheele Werelt soude gehad hebben / ingevallen hy /
dooz sijne epgene nauwprelijcke boof hebben / sich seiven van soo gewenselij-
ken gelegenhert niet en hadde onnuttigh komen te verseecken. Wat ge-
heuter ? Soo rasch en is den onbedachtien Jongelinc niet ten synen
huyse ingestoopt / of niet / hy gaet ten alderersten met een Diamant-
steen op de glazen sijden :

Ick gae mijn voor knecht verhuuren

Op dat ick het Schip te beter soude mogen stuyren.

Daer mede te kennene gevende / dat hy sich seiven om dies wille tot den
On-Burgerm. ginch in dienst hegeven / omme (hei ginn daer naer niet
dan al te heklagelijck gebleecken is) sijne personagie soo veel te beter te
konnen speelen / ende een jonge Juffrouw van 16 jaren soo arechlijckelijck
te misleiden.

Hy weer dan aldaer ten huuse / geduyrende zijn verblijf / de tweede
Dochter van sijn Heer en Meester / Zara van der Duffchen genaemt / soo
te bepraten / dat si wel eenige genegentheit tot hem wederomme betoo-
nende / eyndelijck (gelijck als hy naer Susters en Broeders gewoon zijn
niet maekenderen te seuen) haer seiven in alles / wat de eerbaerheyt
van een jonge Maegd toeliet / wat byelijckter dan gewoon is / sijnwaerig
quam te verhoegen. Welcke bylicheyt van daech tot daech aentwassehen-
de ende toeneemende / eyndelijck soo hiet haer seiven heft onloochen /
dat selfs de Vader van de voozsepe jonge Juffrouw / de snosse heft be-
ginnen in de nuse te luygen : ende gelegenhert by hei haof te grijpen /
omme op de hersehe daer sijn Dochter by den Jongman bindende / haer
en hem daer over soodanig te caputelen / gelijck wijs als een Vader en
Heer oekomen soude / te moeten doen. Dus dan soo is het geschiet / dat
hy op een sekeren about-stant / haer alle beyde onbewaerliker verrasschen-
de / hem by sijn Dochter Zara in een achter-vertieck alleenigh sijn jess
heft binden praten. Oer hei weleke hy sijn Dochter aldererst / naer
hare bediensten / hebbende gestraft / daer naer oock den Jongman be-
dwonck / omme daerlijck / op staende boeis / ende sonder uytstel Sche-
ninge te doen van synen onfanc en uytgiste : van meyninghe zijnde /
daer hy alleenigh maer / wel haestelijck te sullen vernemen / hoedanigh
sijne sinen om ten hei stuck der liefde van sijne meer-gemelte Dochter
soude geposeert zijn. Gelijck hy oock in soodanigen opinie sich seiven
niet bezogen en heft gebonden : want dooz stoffiehem of andersins
had dien Jongman synen behoorelijcken plicht soodanig te buyden ge-
gaen / dat sijne Cassé wel 200 gulden was ten achteren geset. Zijnde
dat selvige een so grooche faulte / dat om haren wille alleenigh eenen
Ont-

(9)
Onfanger sijnen Knecht getoegsaem met faisoen vermaech te Cassé-
ren. By dewelcke ester al-een-wel noch komende hei debauchieren
van soo een lange Dochter : so en behoeft men niet te onderzagen / of
doen ter tijt den Onfanger en Vader genoegsaeme redenen gehad heft /
omme soo losseken en bedoeben Jongelinc niet / mei de lange roede te
straffen / ende hem op staende boeis te doen ten huuse uytgaen.

Maer sehoon genomen in dit alles hy sich in geniger maniere en quam
te vergiffen nochte te mis-lasten / soo wiet hy nochtans daer intie in sijn-
ne opinie ten alderhooghsten bedrogen / dat hy / wanende / mer hei ber-
reck van den voozsepen Jacobus Overheul, alle vordere inelinate sijn
Dochters tot den Jongman te hebben gestapt / daer dooz in tegendeel
oofsake gegeben heft / tot een verber inwielinge der liefde van beyde-
gader.

Want dien argh-listigen Jongelinc wist / naer sijn vertreck uyt ten
huuse van den Onfanger / dooz hemelijck Woorden en Zieken de jonge
Juffrouw soodanigh te belesen / dat sy haer eyndelijck op sijn verfoeck /
niet en heft onfanc / een beslist te nemen / van eestelijck met den Jong-
man een Trouw-belofte aen te gaen / ende die selvige niet haer eyghent
bloet te ondersekenen ; ende daer naer met den seiven dooz te gaen :
ende toe te laten dat sy met gewelt uyt haer eygen Vaders huus soude
onstooelen geworden hebben. Tot dien eynde alle hare goederen aen
hem Jacobus Overheul van Delft naer den Hage hebbende toegefan-
den : ende nu vastelijck oock van sijn geweest zijnde voozsepen Son-
nendaech haer te sullen geabsmeeri hebben. Hebbende tot dien eynde
oock alrede eenen infamen Wief doen insellen : dewelcke / seer sehan-
delijck zijnde-gecomponert / aen den bedrucken Vader soude hebben
doen weten / waeromme ende in hoedaniger maniere sy luyden niet mal-
kanderen soude zijn voozgegaen. Doch alsoo den bonnet / vooz de be-
stenden iji van die famens rapt / was uytgebrocken / ende de geheele
saecke aen den ongeluckigen Vader was over-gedragen ; so en vermoegt
hy in geenderley maniere te onderlaten / over so grooche Delictie aen den
behoorelijcken Rechter klachtig te vallen. Welcken Rechter oock / naer
voozgaende behoorelijcke informacie / goet gebonden heft / hem Jacobus
Overheul in persona te doen saiseren / ende op de vooz-poozte van den
Hoof van Hollan brengen : alwaer hy / naer sijne exannatie / noch ter
ijer komi te sieten / ende oock soo lange sal moeten sieten / ter ijer en wijle
toe / het den voozgenoemden Rechter sal goet-duncken / hem wederomme
naer behooren te relaxeren.

Soo leyt de saecke in 'i generael. Zijnde in desen noech sommige parti-
culatirepten versweghen / dewelcke nochtans bei haest werdende / geen
kleine justicie van dit voozgespecificeert Arrest en sullen vermogen
hy te brengen. Te weeten / hoedanigh hy Jacobus Overheul, i seker sijn
vertreck van Delft uyt hei huus van den Onfanger van der Duffchen /
dooz openbare en uytre lossigheyt / vooz sich genomen had / naer Dantz-
rijck

ijck heenen te reysen: ende / sonder weien kan eenige sijner Diensten / mi al een groot stuck derwaeris was heenen gevoogen / al eer hy van sijn Vader wederomme te rugge wiert ontkooden ende weder-gebragt. Zinde alrede verfwegen / hoedanigh hy tot den Heer Procureur Ruck alhier in 's Graven-hage als klericq is komen woonen / naer dat hy nu kan Delft van het huys van den Onsfanger van der Enschche was verrocken: alwaer hy mede / gelijk een losch-hoofc geleest hebbende / met sommich Geli van den boozeyden Procureur ongeoorloofder-wijse heeft omgesprongen.

Welcke saecke / so wannere al-te-samen wel ende naer behooren sulden werden ingesien / so sal daer nuyt booz alle dingen komen te resulieren / dat hy Jacobus Overheul, gelijk eenen seer grooten en grooben delinquant mer ober-groot recht van den Kiechier is geincarcereren.

Eerstelijck / om dat hy aen d'herpe schuldigh is: sich op onbehoorelijcker wijse hebbende irachien te beirijcken mer hei goer van eenighe Heeren der Kegeeringe.

Ten anderen / om dat men een exempel soude stameien aen alle knechtis / dewelcke haer Heeren en Meesters kinderen soude soecken te debauchieren: want indien sulckis geensinis en aordnatis en soude gestraft werden; soo en soude het oock booz gene groote Heeren / die Dogreis hadden / minne meer verpligh zijn / Dienaeris in haer huys te mogen hebben en houden.

Ten derden / om dat hy booz hem genomen had een Vader sijn kindt r'outraycie: want indien hem sulcx mer irachi niet en was belet geweest / soo soude hy Sonnenbaegs daer aen-bolgende (soo hy Dypdaegs te booren ten huysse ingehaelt wierdt) het booz-geuomene sepi onwilselijck bestaen hebben.

Ten vierden / op dat sijne opgeblasenheydt soude gestraft werden: hebbende derhen pterendeen aen soo ricken en machigen jonge Inffrouw / daer sijn Vader niet anders en is dan maer een Zandewijnshooper. Te meer / also hy tot haer Vader als knecht in huys hebbende gewoon / geen der minste gedachten behoorde gehad te hebben / die songhe Inffrouw andersints / dan als knecht / te hebben derhen dienen.

Behalven dat hy noch daer-en-boven een minder-jarige Dochter van haer 16de Jaer af / tot soo onbehoorelijcken acite / booz ongeoorloofde middelen / hebbende gedisonereit / gelijckelijck een booznaem Bedrieger behoorde geïnstricereit ende gehandelt te werden.

Doeg hier noch by / dat / alsoewel hy Overheul juist also heel goerig nochie reputatie Staeris-halve en hadde te herwachten dan sy Zara van der Duffchen, denghts-halve al evenwel hei verischil onder haer heyden veel te groot was. D'een is een losch-hoofc / d'andere wel geposeert: d'een is den arglistigsten van de geheele werelt / d'andere wederom een onnosel Schaep: ja d'een is een seer grooten Bedrieger / d'andere het min-booztrayste Mensch van de werelt.

Wijse

Blijckende alle dese sijne booz-gespecificeerde gebreken boven alle dingen noch daer nuyt / dat hy van eersten af aen / dat hy hei huys van den Onsfanger van der Duffchen intradi / met dat booz-verhaelde debijs / op hei Glascg gescheven / te keunen gaf / booz wat booz een onbehoorelijcken passie hy ten allen tijden is gezeven geweest.

By welcke noch komende die booz-geciteerde persuasie tot ondertekinge eenes huwelijckelicken Boozwaardes / met hei eegene Bloed aen hepde zyden onderiercken: boozwaer so moeten alle menschen nootfaelijck bestuyten / dat hy Overheul wel dubbel waerdigh is / soodanige straffe te verdienen / als hy tegenwoordigh kom te genieten. Blijvende ober sulcx alle de Proceduren by den Hoove van Holland / in sijn regnari gehouden / teenemael betwerygh.

Johannes.

Paulo met redenen (soo hy boozgeest) veruom hebbende / dat het Arrest / op den Persoon van Jacobus Overheul van wegen den Kiechier gedaen / rechtvaardich is gedaen / ende ober sulckis van my niet en behoorde te werden tegen-gesproken / als welckers Meester / selver onder hei Hof staende / alle acien en daden des selven Hofes gehouden is te pissen: soo sal ick / o Heer Arbiere! met swaerwichtigere redenen (bedriegh ick mijn selven anders niet) dan dese sijne gaen bewijzen / dat hei Arrest / het welke geseyt wien van wegen den Hove van Holland te zijn gedaen / met gene rechtvaardichheit altoog en vermach betwerygh / hi laet staen gherechtveidigh werden.

Ende omme eerstelijck een saecke / die mijn Confrater Paulus soo by al wat op de Konst heeft verhaelt / nuyt hei verhaelt / dingen gespet / dewelcke op geenderhande maniere tot des Jongmans last en konnen geduyt werden; ende alsoo / op de maniere van den Out-Zuigermeester Dirck van der Duffchen / den Arbitere alle heeft diets gemaakt / t'ant hem goer dachi tot sijne saecke dienstigh te sullen zijn / omme dien onschuldigen Jongelingh een soo infamen Arrest waerdigh te doen schijuen: omme soodanigen saecke (segge ick) ter goeder rouwe in alle sinternept mi mede te verhalen; soo is hei oock sulckis / dat Jacobus Overheul, tegenwoordighe gebeueerde op de Booz-poozie van desen Hove / moet geseyt wesen te zijn / een minder-jarigen Soone van den Heer Nicolaes Overheul / booznaem Coopman (niet van hei Dingsje Zandewijn / gelijk mijn Confrater seer abusibelijck heeft boozgegeven / maer) van Zandewijnen in 't giosch / van Haringh / Fisch / ende andere soodanige deseige Goederen / van dewelcke haer niet en schamen die geene / die booz de defrigste ende booztreffelijckste Coopluyden van geheel Holland begeeren geroem ende geuomereit te wesen: een Coopman / die op Delfs-halen / de plaerke van sijne residentie / ende by allerhande Coopluyden sijner kennisse den naem boer / van een soo eerlijcken / soofatsoenlijcken / ende so cincken Man / als de aerde in aller eeruyghen heeft gedragen. Die / om sijne onbesprockene huys-houdinghe booz te staen /

naen / ten allen tijden de plicht achterholcht heeft van een goeden ende oprechten Vader des Hups-gesints : van Familie en Vrienden in geres- derhande maniere behoevende te wijken voo: het geslacht van den Out-Burgerin. Direct van der Dusschen. Die aen sijne kinderen geen Goederen noch onkosten gespaert heeft / omme haer in alle geschick- heyt / deughdelijckheyt / en destijghent volkomenlijck op te quereken : haer van iongs af aen hebbende doen onderwijfen en instrueeren in die Kennisse en wetenschappen / in dewelcke alle eerelijcke en sarsaenelijcke Luyden hare kinderen gelouen zyn te laten onderwijfen en instrueeren omme deselvjge naermaels tot Mannen en eerelijcke Vrouwen op te tree- ken / die der Vooz-ouderen voetschappen onderbastact naerholgrude / int hare wercken den oprechten Vader vertoonen. So heeft van desen eere- lijcken Man sijnen alderouste Soon Iacobus Overheul onder anderen van kunst-been af aen b: aef laten leeren leesen / Schryffen / Cijfferen / ende andere soodanige behoorelijcke Konsten en Wetenschappen / dewel- ke de ionge Teught r'effens behoorelijck konnen vermaken en scrijven. In dese onderwijfinge heeft oock dien Jongeling sodanigh toegecomen / dat alle sijne Meesters genoegsaem in hem getuyghde te voozsen een inbo:st van een weergabeloose b: aef hoope : tot soo verde toe / dat hy nu sijne Laren van discretie beginnende te bereyken ende selfs al op sijn 14de Jaer in alle geleerde Konsten vuyten gemeyn v: out / sijn voozge- me te Vader van sintz is geweest / hem tot Delft tot den Heer Vernius / Secretaris ter Wees-Kameren albaer / als Klereq in hups te bestellen / op dat hy alsoo van iongs af aen in de v: actijque soude konnen geoef- sent ende geexereert werden. Ende voo: waer hoe v: oon / eerlijck / en rechtshapen hy oock daer ter plaese sijner schulden plicht heeft waer- genomen / konnen niet alleen getuygen de Vrienden van dien overleede- nen Heer Secretaris / maer oock selver die Heeren Wees-meesteren / de- welcke over die Rekeninge geseten hebben / dien hy deedt / naer de doodt van sijnen overledenen Heer en Meester / voo: de bedrijckte ende bedroef- de Vrouwe Weduwe.

Dus van sijnen alderousten Heer en Meester / naer eenen twee- sari- gen dienst / overleest ; so hadden de Ed. Achtb: Heeren der Stad Delft voo: haer genomen / omme hem / als haren Klereq / ter Secretarie te be- stellen : soo van sijne onbesoetelde trouw en dienst / als van sijne onghes- mepte capaciteit en kennisse zijnde geïnformiert. Maer onderwijfen dat de sake aen de zijde van de Stad in soodanige reuue stonden / soo be- geerde iust het gebal / dat dien ongeluckighen Jongeling / van de Ses- graffelijckheyt overledenen Heer en Meesters / quam te vasseren vooz- hy het hups van den Ontfanger Direct van der Dusschen : iust doen ter tijt / so wanneer als vooz de deur op straet stont Anffrouwe Magda- lene van der Dusschen / outste Dochter van den voo: genoemden Ontfan- ger / ende nu ter tijt de Vuyt merren hoag-wijfen Heer Scheyen Hups. Dese dan / den Jongman hebbende gesien en aengesproken / v: aeghden hem

hem naer de gelegentheyt van sijnen Landt ; te weten / of hy als doet ter tijt noch geen anderen Meester en hadt bekomen : op het welke hy hem / Meen / zijnde geantwoort : sy hem terstont heeft geïnformiert / sich selven vooz als noch aen niemant te willen verbinden / omeru: haren Vader (soo sy seide) als doen sijne vigilantie ende capaciteit wel- ken alderhoogsten quam te bereyken. Hier op dan betact gesocht / ende de saecke mer sijnen Vader en naeste Vrienden gelept in deliberatie ; so behant men waerlijck / dat de vooz: seugheyt van den Soon / die nu zyn 16de Jaer pas quam te bereyken / veel rijper en vruchtbaerder wien be- vonden / dan die van Vader en naeste Vrienden. Want den ouden Man / hebbende regnaer genomen op de vruchtwendige qualiteyten van den Ont- fanger / voo: de sijnen seh: oomachtigen Soon heftigh aen tot acceptatie van soo schoon-schijnende presentatie. Doch hy wederomme / sich gem: so: uertt hebbende op alle de hoedanigheden van den Ontfanger / had niet waerheyt al bevonden / datter van sijn leven niet een van de Klere- quen en was geavanceert : dat in weynig Maenden tijds hi weer niet hoe veel Klerequen hem adieu hadden geseydt / die sijne intolerable op- loopent heyt en no: sijnghent niet en hadden konnen verdragen ; datter behalven dit tot den Ontfanger niets anders en viel te doen / dan Gelde te reellen en te Cijfferen : het welke hy van iongs af soodanigh wel ghe- leert had / dat hy / om groater erbarentheyt daer inne te verkrighen / tot een Ontfanger niet en behoefde te gaen woonen.

Dese en diergeijckte dingen niet notificerde als doen ter tijt dien heft- seken en b: aben Jongelingh : doch den Vader sijn gesach merder wil- kende oeffenen ontrent sijnen Soon / dan sijne gewoone redelijckheyt / constringeerden hem genoegsaem tot de upvoeringe van sijne voo: gaen- de bebesen : dewelcke sijnen gehoorsamen Soon oock eerlijck / ende vooz- sijn selven het alder-beramelijckste / quam te achtervolgen.

Zijnde dan op sulcken voer getreden in dienst van den Ontfanger van der Dusschen als Onder-commiss ; soo onderbont hy het alder-erste / hoe wel gesundeert daer waren geweest die presuntie / die soo kort te vooren hem of aengebient bleecten of ingeboesent. Maer sijne besche- dentheyt die mer dubbelde vigilantie en respect sulc r'eenmael ver- winnen : want sijne jantsamighe agilitieit verwon hem niet alleen de gons der gantsche Familie / maer oock specialijcken de inclinatie en toe- genegentheyt van Anffrouwe Zara van der Dusschen. Dese loffelijcke Maegt / niet seh: artende de Veugt van een eerlijck Jongeling / dan alle de Scharren en Rijckdommen der On- deughtsaemghent / hadde hy sich selven in haer eenighent alreede een bestuyt gemaeckt / omme niemant anders in haer verliest hert in te laten / dan den eenigsten Iacobus Over- heul. Die was nu al haer vermoeck / al haer vergenoeginge. Mer desen menschen sy nu voozraen vooz althijs te leven ende te sterken. Maer des- sens alderb: oopljckst geselschap haecten sy nacht en dach ; verfon alle middelen en practhequen om dat selbiche te verkrighen ; ende selven

eyndelijck/ onder andere menighbuldige / dese naer volgende in 'i werelt.
 Sy weet de salie alsoo te dirigeren / dat/ soo wanneer sy van boozne-
 men was gelowden / om ergens d'cene of d'andere visite te gaen geben /
 als dan hare Cammer of Dienst-maeght / om d'cene of d'andere blaue-
 we hoorschap / verre van de haer was gesonden. Onder welck ptext
 als dan dien onnoselen Jongelingh bejegende / hem seer minnelijck
 quam te versoecken / of hy de moeyte wel eens soude begeuen te nemen /
 van haer Tabbaert-lijf te willen loerijgen ? 'i Welck van sijne beleest-
 heyt en gewilligheyt geensins konnende gewepget werden ; soo kreeg
 sy in 'i eerste daer dooz gelegenheyt / omme hem tot spracelsaemheyt
 ende familiarheyt te gemennen. Welcke seer liechtelijck hebbende bez-
 wozen/ soo trachte sy hoe langz hoe meerder tot de Dypheyt van d'cene
 of d'andere minnelijcke bejegeninge. Ende en schaemden haer eyndelijck
 op geenderhande wijze (naer dat haer Tabbaert-lijf nu verscheyden-
 malen was toegeregen) haren Jacobum aen te pzielen/ omme haere
 aenkomende Boosjens wat poelselachtig en hoog-behebet op te schie-
 ken ; die selvighe dan eens te kussen ; ende tot weder-loon van soo be-
 hagelijcken dienstbaerheyt van haer wederomme een volijck Soentje te
 ontfangen. Ja dat meer is/ de bymoedigheyt van dese jonge Juffrouw
 wier van dage ten dage soo aemmerkelijck groot/ dat sy dien kusschen
 en koelen Jongman nu booztaen een minsaem kusje doost af berghen/
 hem in recompense van dien / meerder dan een kusje beloovende te sul-
 len weder-geben.

Dit niet alleenigh ; maer soo wanneer als hy Jacobus Overheul van
 mijn Heer Szaswinckel / Secretaris van de Wees-kamer tot Delft /
 was aengesocht / omme booz hem (soo wanneer hy tot den Onsfanger
 van der Duffchen leedigen ijt oberig had) eenige Schyften op het pa-
 pier te stellen ; sullende hem daer van ten grooten dancke eereijcke en-
 de betamelijcke belooninge toe-leeren : soo weet die arglistige Dochter/
 die daer van de snof al ten eersten in de neus had gekregen / haren Jaco-
 bum so te bepraten/ dat hy/ in de plaetse van booz dien opgemelten Heer
 Szaswinckel perweg te schryven/ sijnen leedigen ijt/ in haer geselschap
 alleenigh op hare kamer/ quam dooz te brengen/ mei d'cene of d'andere
 vermaktelijcke Historie ofte Romans te lesen : genietende sy alsoo dooz
 dat middel die bergenoeginge / dat sy mei hare lichamelijcke ooghen als
 dan mocht aenschentoen die gene / die sy mei hare oogen des herten vol-
 komentelijck wenschte te mogen sien / niet als die maer slecht Romans
 lasch/ maer als die een Romeyn-stuck selfs behoorde te bedryven.

Doch gelijckerwijs alser ter werelt nirs gestadigh en is van de on-
 gestadigheyt van alle saecken : alsoo en vermocht mede die bergenoegin-
 ge / dewelcke dese groote Diana in het geselschap van haren bescheyde-
 lijcken Endymion genoot / sonder verhooringe geene lang-duyrige be-
 standigheyt te hente vallen. Want gelijckerwijs als aect de jalonsie
 ofte minne-ijst soo wel in de Werltens te vallen geseyt werdt / dan in de
 onge-

ongeluckighste van alle Menschenen ; ende gelijckerwijs het ten allen tij-
 den den eenen Bedelaer leet is geweest / dat den anderen een stuck had
 gekregen : alsoo was de jalonsie mede gekomen in het herte van den Op-
 per-commiss van den Onsfanger van der Duffchen. 'i Was hem uwer-
 maten leet / booz sijne oogen te moeten sien / dat Jacobus Overheul hy
 Zara van der Duffchen sulcken upmuntenen roust en faueur quam te
 genieten ; daer hy in tegendeel/ van haer niet alleen/maer oock van alle
 lebendige Scheyfelen rechtbaer diglijck gehaer mocht blijen. Hier nu
 om stont dan sijne quact-willigheyt tegens dien incomparabelen Jonge-
 lingh : ende hier nu om stont die droebige schendinge / dewelcke uader-
 hant den alder-onfschuldighsten soo schadelijck en dier most besupren.

Want soo wanneer die nijdige Monster/ tot sijnes het eens ober-groot
 leetwesen/ nu al gemerelt hadde dat hy Overheul op so ontallijcke ver-
 schende reysen alleenigh by Juffrouw Zara in haer Kamer was geweest ;
 heel achterniddagen gebleven ; ende tot alderhande weder-faueur mil-
 dadiglijck aengelockt : dat hy in tegendeel gestadiglijck in het Comprou
 alleenigh most sien mussaken ; van niemant bynaer een enkel goet
 woort wiert toegesproken ; ende/ als hy penant begeet de mei praet te
 onderhouden/ tot antwoort niet saboi abelbers op sijn beste/ dan den ee-
 nen snaent op den anderen naer sijnen vermaedelijcken kop kreegh ;
 'i gunt hem dapper in sijn darten selfs quant te spjten : niet soo gingh
 hy mei de alder-eerste gelegentheyt (of penant der dize Welsche Pirien
 hem sulck had ingestamp) is veel te geringh dan om daer aen in het
 minste wel te wijffelen den Onsfanger tegens dien onnoselen Jongh-
 man op-roekenen ; maecte hem diers dat een Luyg een Olyfau was ;
 en bracht alsoo/ dooz dat middel/ den groot-moedigen Dadel/ ander sintz
 oploopen genoegh van sichselven / tot soo duldeloosen woort en verbol-
 genheyt/ dat hy op staende voers/ sonder ander beraet/ booz hem nam/
 sijnen Onder-commiss/ so op een stel en eenen bos maer/ ten luyfen up
 te haenen.

Dit alsoo van dien jalonschen Woysus en Quidam sijnde geffec-
 tueri/ soo besleecht hy noch daer-en-hoven de saecke soodanigh / dat hy
 in de Caffe en Rekening van dien boozgendemden Jongelingh / de grui-
 welijckste ramboelse van de werelt maecte. Want soo wanneer als den
 anderen/ van sijnen Opper-commiss een ober-goet vertrouwen hebbet-
 de/ dooz de vaerdige verrietinge van pers daer haest hy was / op eenen
 sekere dach sijn Lessaer ongeslooten had laten opstaen ; niet wetende
 dat hy van sijn leven des dagen hem het minste froo se hadt in de wegh
 gelept/ veel min hem wel eenige de minste redenen van mistoeginge ver-
 oozsaect : soo had hy noch lang/ mei de goddelooste onrouwe en perst-
 die/ die men kan bedencken/ dese boozsende gelegentheyt waergenomen/
 ende/ het gunt nu volghen sal / seer insamelijck detestabel te weghe ghe-
 bracht.

Den avont stont was op een sekere fatale dach al hy naer nu vol-
 koment-

0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13

komelijck aengekomen / en had doo2 haer bysterijffe het naturellijcke gesicht van alle menschen i' eenmael belemmerd. Soo dat Jacobus Overheul sich genootsaecht bondt in een achter-berreck van den Omsanger te maeren begeben / omme albaer (alsooder by2 aculep) d'ene of d'andere traerise i' omsteken. Tust by gebal was doer ier i' oock daer ter plaetse Juffrouw Zara van der Dassen : ende also by die occasie mogelijk i' eene woordt met het andere wierdt gewisselt : soo hadde middele wijle den Opper-commiss / die / als een oprechtien Spion / den anderen ober al op de hieken volgden / ten alder achste den Omsanger wesen berwitighen / van dese / soo wel gebestineerde als onnossele / i' famen-spzake. Op welke tijdinge den rois-ii edenden Vader / als van natum (gelijc doo2 verhaelt is) gantschelijck seer oplooppig en colerijc / by dese twee casioleerde menschen up ermaten bei volgen quam aenstruven ; sijn Dochter met een aem daer van daen ruckte / seer bitterlijck besegende ; en den onberhoetschen Jongeling op staende-boets de facte gaf / hem sonder een woordt meer te licken met geweld noordruckende / sijne Rekening van de roebet outwde Cassie op staende boeren af te baer digen / om tegens 2 ander en-daegs sonder faulte sijn hups te ruymen. Den gebienstigen Jongman / doo2 dusdanigen boozbal niet anders zijnde be2 se / als een / die doo2 den byessijck i' amineleuden Bonder en Bixem daer neder is geslagen / gafaen den waest-bulder ende Man de beste en faisoenlijckste woorden van de werelt : maer sonder bycht : want die waer en de spillen / op dewelcke het gantsche betraet van den Opper-commiss alleenig maer draepden en gierden. Zijnde / al-hoe-wel anders om goet te doen wepnigh bequaem / tot quaer doer so onber standigh noch niet gewoorden / dat hy by sich selven niet en soude hebben oberlept ; dat / so den Onder-commiss maer alleenig sechtig up den hups wien geschop om de Dochters wille / by verloop van tijde mogelijk van den roozn des Vaders bedai ende / eenige gelegentheit soude gepactiseeri konnen werden / tot onderlinge be2soeninge : maer komende / by het poinci der liefden en roegenegenheit / noch eenig ander swaer Delici / dat sulcx nootzakelijck dan soude canseren een onbersoenlijcken en onophoudelijcken haer en byantschap. By het weleke die noch quam / dat / ingeballen de Dochter ter ooren soude komen / dat om haer en-wille alleenig dien onschuldighen Jongman bei bannen en ge2rulleeri wien / sulcx dan niet anders in haer dan een seer teugere mededogenheit / boozboode van eene oprechte ende waerachtige liefde / nootzakelijck soude moeten boozbrugen : daer in te gendeel so danig onijdelijck bei treck / doo2 eene ander e krachtiger oozsaecte werdende betwertijgt / sonder conuadicie soude veroorzaken een soodanigen anippar ip ende belersel van die mededogenheit / dewelcke up mede-liden gemeenlijck haren oospronek heeft van die men bei seker is / dat / tot sijn ober-groote onnosseleheit en onschuld / eenigen geweldigen smaer moeten roer eeren ende bei dragen.

Op dusdanigen wijse van wien dien beklagelijcken Jongman betraden

den van die gette / aen wien hy / by sijn weten / noot eenighe de minste redene van misnoeginghe hadde gegeven. Op staende-boets most hy rekeninge doen van een soume van seften-dusent Guldens : ende tot dese roustungeerden hem noch wel het aldermeeste die gene / die hem ter quaer irouwe so boesen par / als doo2 verhaelt is / hadde gespeelt. Dierhalben so en houde de saecte oock geen ander en upstach hebben / dan als die benootsakelijckheit selfs kan te boeren al had bet ept ; te wien / dat hy by slot van Rekening omtrent de 200. Guldens te kozt most komen. Dan geen genoegsamen tij ober ig hebbende / omme alle sijne dingen behoorelijck en wel te hebben mogen naer sien ; veel min / daer hy dus onafsoenelijck wien geobzueeri / hebbende konnen te wien komen / dat hem van den Opper-commiss soo onberamenlijcken treck was gespeelt : soo en was het geen sijn imagunabel / dat sijne saecten ander sints be2 mochten up reballen. Nu / die doo2-gespecificeerde 200. Guldens / dewelcke by soo onijdelijcken / ober roupeden / en bei sel2 ander den slot van Rekening te kozt waren geschooten / sijn aen den Omsanger van der Dussen metten alder-eeisten voldoen : soo dat hy ober de achterstalijheit der selbiger niet 2 ter werelt en heeft te klagen / veel min soo ongehoorde actie / tot laste van soo schandelijck-bedroogen Jongman / te boozschijn te brengen : want het is ongeloozt / dat men een Cassier / dewelcke eenige honderden by slot van Rekening aen sijn toe-beriroutwde Cassie te kozt kom / die sonder lang te wachten te stont werden goet-gedaen / doo2 infaen en inhael sal ten hups upschoppen.

Maer behalven dat hy doen ter tij tot laste van den Jongman niet anders en wist by te brengen / dan dat hy jonge Dochters had / die den sodanigen / dewelcke van geen quaer postur en blecke / en niet habeloos gekleert en guge / niet ongaren en sage (want hier van sijn geloofswaer dige lewendige geruygen) soo is het seliet / dat hy als mede gene de minste gedachten gehad heeft / te beiben sustineeren / dat die oppemelte 200. gul. fraudulenter de stasse onfutselt wate ; aen Juffrouw Zara geschonken ; ende doo2 dat middel / seer schandelijck geozumpeeri. Want wat doo2 een schoone i' epuarie soude het doo2 hem sijn geweest / dat hy vergoedinge van sijne geozumpeeri de Dochter soude hebben nachten te gemeren / van die gene / dewelcke dat selfde sel / i' gunn hy weder-epschre / selfs aen sijn Dochter hadde aengerekt ende upgeschooten. Dienmael sijnmer als of hy doo2 sijn eyge Dochters onet en schande / op de maniere der Italiaenische Stoffianen / sijn bypl gelwin en ongeozlooft profijt soude hebben poogen te doen ende te plegen. Edoch / niet tegenstaende hy nu ter tij sich selven niet en onfiet te eereloose lasteringe / tot sijn egen des houeit (want het doo2 een Vader gheen eer en is / dat hy sulcken schoonen stael van een Dochter heeft) te bespreyden : soo en sullen wy by dese gelegentheit ons niet meerder verledighen / omme die selvighe naerder ende byeder te willen weder-legghen. Want die soodanighe ende alderhande dierghelijcke natoire blaffenien soude begee

begeeren te beweeren/ die moft al byn byzorgh werck gaen beginnen / soude hy anders op het laetften opt een wel-gewentt eynde verkriggen.

Het sal ober sulcx genoegh wesen / dat den bedructen en bedroefden Jongeling/ stonde lange prologere maken/ den Onsfangeris hups moft wunnen. Ende niet tegenstaende dat hy niet psequante redenen betsklaerde/ liep te zyn/ het boozgemelte hups te verlaten; als maer dat selfde niet en moft geschieden op soo ongehoorden manier. Dat het syne reputatie/ dewelcke noch teer was ende niet veel stooten en mocht bezdragen/ was te kort gedaen/ soo op een stel en een spzongh in den hups geseit te werden. Ja dat dit de rechte middel was / omme alle geneerense jonge Bozsten op den dool-wegh en tot een halve desperatie te brengen: nym Heer den Onsfanger van der Duffchen en gaf op dese Bedruete geen ander antwoort/ dan/ soo hy sijn selven wilde verhanghen / dat hy hem daer toe selver wel den bast en strop soude beschicken. Woorden boozmaer/ die beter een onfuntigen Barbaer/ dan soo een boozmaer Regeerder van 't Landt soude gepast hebben.

De Vader dan van den verongelycken Jongman/ die alle desen handel selfs mede kan getuygen/ fiende nu booz zyn oogen/ dat aen so vromden en ongehoorden onfatsoenelyckheyt geen salbe alroos meerder te strycken en viel/ nam die halben sijnen wee-moedighen Soon te stont wederomme met sich mede naer sijn hups tot Delfts-habe. Ende upt hem aldaer vernemende de rechte oorsake van dit soo belagelijcken ongeluck/ niet hem (gelijck het alle verstandige Vaders betaeude) booz so deel in hem was/ alle boozmeeningen (indien hy opt de minste gehad hadde/ van immermeer op Justrouw Zara van der Duffchen in het toekomende te willen dencken) van nu booznaen / gladt af: ende onderbont oock hier booz/ dat sijne seer wijse vermaninghe / in dat ees / niet te eenemaer begeeft en waren aengelept/ in den soodanigen/ die booz sijt van het aengebuen affront zijnde verholgen/ alder harde geboel van affectie/ tot den Onsfanger ende de sijne/ niet ten onrecht en hadde verhooren. Want de granscheit is van soodangen aen en natuyt / dat deselbe sich niet alleen en veromwaerdighet tegens sijnen Verboozsaeker/ neen/ maer opeck daer-en-boven teghens die geene/ die men wareslyck weet / dat den Verboozsaker lief en aengenaem zyn.

Noch byzogh de sake (als booz bethaelt is) sich toe omme den verstooren en verchooben Jongelingh: de bedroefde jonge Justrouw was gelyck van een andere conditie. O Liefde waer toe en dwinght ghy niet de sterffelijcke heuten? Sy haren Jacobum op so desperaten en bedructen manier verlooren hebbende / dede geheele dagen achter den anderen niet anders dan quijnen en klagen: dan dit/ dan dat hy haer selbst overpennende/ waer booz sy dien ongeluckighen Jongelingh wederomme tot hare liefde en inclinatie mocht komen te recken. Ende gelyckerwijs alstet niets by naer booz een Amoureux Dronk-mensch soo waer en onmogelyck schijnt / daer sy nochtans geen manwen weet aen te stel-

len;

len: soo dispondeerde sy een van hare Dienst-maeghden / Iannetje ghe-naemt/ op soodaniger wijze / dat deselbe / alleenigh om harenwille ex-prefelijck naer Delfts-habe henen reysden/ en sich selven onbewachte ten hups van des Jongmans Vader quam te adresseren: vermeldende aldaer/ hoedanigh het gansche hupsgezin van haer Meester/ i' seer i' het byzogh verteelt van Iacobus Overhaul, in geduyrtighe byzogh hept was geweest/ en hoedanig hare jonge Justrouw Zara van der Duffchen haer daer te plaerse alleenlijck maer hadde gesonden/ omme aen haren Iacobo te verfelieren/ dat noch sijn afwesen/ noch sijn ongeluck hare roezgerentheyt i' sijnwaerig eenen krippel hadde doen verminderen/ maer in tegendeel soo hoogghelicken vermeerderen/ dat sy naer noch dach niet anders en dede / dan seer vierighlijck te wenschen om het by-wesen van hem / die alleenigh om harenwille soo onbetamelijck upt haer Vaders hups was gestooten/ met de alderreeste gelegentheyt te mogen beelaech-tygh werden. Dat sy ober sulcx by haer selven betaelaeght hadde/ hoedanigh sy hem op de satsoenelijckste manier wederomme met haren Vader soude konnen reconfiteren/ ende also op nientwaer weder in hups sien. Ofte (in haeghden hem de woonstede van soodanigh hups / upt het welcke hy niet sulcken onfatsoen was upt-gedreben) dat / soo sy haer selven niet en quam te inisseyden/ een ander expedient ende gelegentheyt eerst-daeghs soude gebooren zyn: soo wanneer als hare Vader naer Overschie/ op sekere Verpachtinge van de Stadt Delft / moerende ver-trecken / sy als dan alleenigh maer soude maken i' hups te wesen / omme dan ter ijt oock haren alderlieftsten Jongeling naer behooren te onfsan-gen / ende niet den selfden van soodanige impozante waersakelijcke din-gen te sprekken.

Maer sulcke en diergelijcke woorden socht sy doen ter tijdt het herte te vermoywen van den soodanigen / die noyt het herte van Diamanten in den boesem had gedragen. Doch den Vader des Jongmans/ dese din-gen zijnde ter ooren gekomen/ verklarde hier teghens / dat (of schoon den Onsfanger van der Duffchen/ in eygener persoon/ sijn Soon weder-omme quam te solliciteeren / ten eynde hy tot sijnem soude willen weder-keeren) hy ester sijns Soons hoeten veel te goet fiende / dan dat hy die wederomme soude pooghen te seiten ober den doypel van hem / upt wiens hups hy/ niet soo geweldighen onfatsoenelijckheyt / was uptge-boem. Ende behalven dit/ of hy alschoon soudenogen roestaen / dat in het toekomende sijn Soon des Onsfangeris bloet weder soude betreden / dat sulckis al-eben-wel op soo ongeoorloofden manier niet sijn wil niet en soude geschieden: Het was het werck der Dieben en On-braomen sluyts-gewijs/ in absentie des Engenaers / in hups te strycken: maer dat hy nocht sijnen onfater/ noch geen van sijnne Soonen en had byge-bracht/ omme onder het getal der Dieben en On-braomen te werden ge-rekent. In 't kort: dat hy niet en begeerde / dat sijn Soon in het toekomende Zara van der Duffchen opt neer soude dencken aen te sprekken.

Die welek anelwoorde soo wanneer die voorgenomde Dienst-maeght wederomme van Delft-haven naer haer jonge Meesteresse was af-ghevaerdighe / ende nog tweemaal / op heerscheijde eysen / hare voorgeande Commissie soo coe Delft als dan weder coe Delft-haven hadde gecceceereet : so en heeft al-een-wel den Soon sijnen wel-bedachte Dader geensines willen ongehoorsaem wesen.

Maer soo wanneer als niet lang hie naer hee Koffer van den Jongman / e welek hy om sijn alee haestigen en voore-gepresten beereck van Delft niet hadde konnen packen ende mee sich mede nemen / dooz de Doeheres van den Onsfanger van de Dusschen wierdt over-gesonden ; ende met hee Koffer / eenen Brief van Juffcontw Zara aen haeren Jacobum (in dewelcke sy hem / onder andere dingen / herwiccigden / dat / soo hy de Sleuel van hee voorsejde Koffer / selfs in eygenen persoon coe Delft / nie en begeerde te komen halen / hy als dan oock van sijn leven die selvige nie en soude wederom sien) soo vone sich dien stantvastighen Jongeling sece becoere ende beerecece : te mee / nademael sijn Dader van desen Brief geen kennisse alevos komende te hebben / hem oversulck / die in soo veeinden occasie noye van te vooren incedee en was beproefe gewest / geen getrouwen case en vermoede te verschaffen. Dace-en-boven oock hebende bemerkte / dae die beballighe jonghe Juffcontw hem perts voorsaeckelijck had te communiiceen ; soo nam hy vooz daemael de eysse aen op de genade (soo men sepe) van weder en wine ; quam haer / coe Delft zijnde gearriveert / alleeningh naer in persoon / naer wensch / te sprecken : ende hoorde haer / naer heerscheijde Geroecnisse / dese naerholgende saecke vermelden. Dae sy haer selven een aldechooghten ober sijnne hoelheye en en slappigheye genoecksaekle vone te moeten beslagen : om dat hy haer erpess beereck mee blijegheye noch wigilancere en quam te achtervolgen / vooznamelijck nae dae sy dacomme alleeningh / tot dieverschepde eysen / hem eene van haere Dienst-maeghten (die sy beereckere was haer in alles rotece dooc coe getrouw te sijn) hade goec gedacht ober te senden. Dae sy niet en kost gebeceen / dae haeren haestigen Dader so hies niet hem had omgesyongen. In allen gehalten / was sy schuldigh / (want om harent-wille was hem alleening sulcken droebigen affrone weder-baren) dae sy van die schuie padon verfoche ; als die overbloedig gewoeg gestace ende gepunicece was gewest / mee hee alder-aengenaeemste geselschap van haer Koolje Lief (dus noemden sy haeren Jacobum op hee alder-minuelijckste) soo langen tijde te hebben moeten missen.

Dace welcke woorden / een weynig stil hebbende gestweghen / sy oock aen den genocusen Jongman gelegentheye beceenden / omme in maer-niecen / als volge / te konnen antwoorden : namelijck / Dae hy so onbescheijdelijck nie en most geloofte werden / haeren Dader in het ongelijck / hem aengebuen / te willen achter-volgen : hebbende / naer de steen geyende / die gene laten loopen / dewelcke nochtans den steen pyn-

cipa

eipalijcken hadde toeg-gegoopt. Dae hy in aller eentwigheyt nie en soude loogenen de waerdigheyt van haer / welcke waerde mee genen monde en vermoede upegedijckte werden. Dae hee hem / soo lang sijn lichaem dooz d onsterfelijcke ziel soude werden geregere / noye en soude veerdeceen / aen de weldaden van soene heerscheijde jonge Juffcontw gedachtigh te sijn geweest : haer dickehalven vooz die selvige / en doen eer eije bebaende / ende sijn leven lang oock sullende doemoedig dankbaere blijven ; ja coe soo heede coe / dae / schoon-genomen eenige beediensten / van andere dan van haer alleen / hem soude mogen heerliche hebben / of te in hee coekomende noch verplechten / al-een-wel de ymminuende beediensten van de onbegelijckelijck Zara in sijnne gheugnisse ende memoere boven alle andere de keon soude spannen.

Soodanige en diergelijcke eedene meeqnam hy te vooren / soo wanneer als hem de sleuel van sijn Koffer wederom zijnde coe hanc gestele / hy van voornemen was sijn affcheijde van die Schoone te hebben willen nemen. Doch sulck hy haer beereckte / sy hem op dese maniere heeft aengegaen. Hoe Koolje Lief (so sprack sy nie en ceereig geface) is hee mogelijck / dae ghy in dese voegen penanc soude konnen beclaten / die de becanelijcke plieken van alle jonge Juffcontwen / om uwe-wille alleening / heeft beclaten : die om uwe-wille haeren Dader en Dien-den sich toe openbaere Danden heeft beereckte : haere eer en saem / dewelcke haer alleening coe aen de Seacren coe beclieffen / e eenmael verdijstere : ende alles wat sy vooz desen eije ope waerdighs beclat / u ten gehalle / alleening vooz uwe ymminuende deseigbeden / opgeoffere : die wel coe maer gy begine. Wan (indien gy vooz desen noye pees vziende-lijck / nochee hee gine in sijnne hereelijcke roegenegheiden u vermoede beclate te maken / aen mijne woorden of wecken hebe konnen bemerkten) ik segge u nu eer eije / dae ick u hercelijck beclat / u eenig beclat / en behalven u / oock niemanc anders en sal beclaten. So sprack sy mee nedere-geslagen oogen / hebbende hee aengesichte vol hoog-schacme-coot en beclaten-verwe.

Edoch was de jonge Juffcontw / die sulcke dingen had gesproken / van schaemte gancs en gace beere : den beereelden Jongman / die soodanige dingen had moeten aenhooren / ende van sijn leven diegelijcke minnemece npe soodanigen more en had aengehoore / en was nie minder beclate van een blofende en laggende schaemte. Dickehalven sijn hoore een weynig eijes hebbende ongedraepe gehouden / omme haer daer dooz tijt ende gelegentheye / van sich te beclaten / te beclaten ; ende als dan met sacoen naer eijes beerech op alles te konnen antwoorden : soo begost hy sijnne redenen op dusdanigen maniere.

Deseige en coem-waerdige Juffcontw ! volgezoep van beclatende-gen aenhoore ick ceheer-voore soodanige dingen / dewelcke ick mijn selven van te vooren / mee gene schaditwe van gedachte in minnemece hade konnen inbeelden. Ja noch eer eije soo stace mijn gepens in beere / en ewijfel gants en gace / of / het gunt ick daer vertrouwe gehoozt te hebben /

0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13

ben / oock waerlijck is aetgehoozt / dan of dooz een stercke maguatie sulcx geheelijcken is verformen? want booz so veel al angaet her woort hertelijck beininnen, ick en han/ dat verlaer ick sincerelijck/ niet gelooven / dat de Min in soo naeuw-keurighe boesem / als daer is de uwe / opt andere sachelijc en roozfen heeft konnen aen-stecken / dan die van groot-archbaerheyt en ucrumtrentheyt. Wes halben onmogelijck / dat soo een geringh persoon/ als daer is uwen alder-ouderbanigsten en oer-moedigsten Dienaer / in die selvige eenige de minste steede van inclinacie ende roegenegentheyt soude hebben konnen occupieren ende besitten. 't Is wel waer: mijne ouders en Dooz-ouders zijn ten allen tijde van soerlijcken en desighen Gheslachte ghesproeten / als opt de groote Son heeft mogen bestralen. Maer wat boozdeel geeft her Geslacht aen hem/ die sijne Dooz-ouders in vermogentheyt en geluck niet en vermaert archter volgen? Ten sehoonsten genouen / soo en hebbe ick booz desen niet anders geweest dan maer een Dienaer van mijn Heer u Vader: ende nu ter tijt te zijn geworden een heerscher oer de heren-rechten van sijne aldersteffte en waerste Dorchter / dat selvige en schijnt niet anders / dan maer een van de ydelste doozmen / die den slaep wijn opt of opt heeft doen in de gedachten komen. En sehoon-genouen dat ick al waerdigh mocht zijn bebonden die gonst en eer / met dewelcke ick mijn selven hier ter plaetse nu sie verheerlijck; den uytganck van alle appareure roekomende boozballen wederlept soodanigen glory / als onbestendigh / en als uimmermeer sullende tot verferre geraken: daer op nochtraus dat her eenighste fondament der liefde en roegenegentheyt alleenig maer moet gefondeert ende gerimmert werden. Want kunt ghy wel gelooven / dat hy / dewelcke de begintelen van nets soodanighs / 't gunt naer een weynigh familiariteyt maer begoft te sweemen / soo ontsatsoenelijck heest daer heenen gebouwt / van sijn leven soude willen gedooogen / dat in de plaetse van familiariteyt een oprechte ende waerachtige Liefde soude konnen uytborten? O neen! want die lilepne beuselinghen niet over-groote straffe der se lastijden / die en sal om groter bestaen niet uacclaren / in volkomene tyrannie en wyzerheyt als uyt te bresten. Bedenck u oer sulck; ja bedenck u anderweert niet rijpe deliberatie: en ick ver-selct u / dat niemant opt yers anders in mijn sal bespeuren dan een volkomene discretie en edelmoedigheyt: want ick dese uwe boozgaende re-denen niet berder tot mijn engen boozdeel opt sal der veer dunden / dan als die uyt een mededoogend gemoet zijn gesproeten; een gemoet (segh ick) 't gunt compassie heeft gehad oer dat ongeijck / 't welck mijn van uwen Heer Vader ter quader uuren is weder-baren.

Langen tijdt hadde de duldeloose Luffrouw dese redenen al niet over-groote onpatientigheyt aengehoozt / soo wanneer als sy / naer een weynigh sulswijgens / in boegen als volgt / quam te repliceren.

Hoo! hoo! ghy zijt boozwaer veel te swaer-hoofdirch / om een volko-men en oprechten Minnaer te mogen genaemt werden: want ghy spelc
sommi-

somnige dingent tot u naedeel / dewelcke in geenderhande manier tot u na-deel / maer in tegendeel tot u aldergrootste boozdeel noorsakelijck moeste geduyndt werden. Her gehal heeft gewilt / tot uwe singuliere verhoog-nige / dat mijn Vader u niet sulcken ontsaen / tot u ontschult / heeft uyt den huyse geboert; niet om u glorie daer dooz te konnen beplecken (want d'onverbasterde Deynt schittert alrijck / boven alle slaesselijcke misla-gen / helder uyt) waer op dat H. C. boozreffelijcke desigheden en per-ferre / dooz sijne herachte uacypelijcke gebreken / so veel te heerlijcker soude ucrumten / ende op dat ghy in sijnen dienst niet langhet sonder gedwongen zijn te moeren blijben / daer sijn eyge kroost en bloet aen u al-leen alle hare dienstbaerheden hadt opgedragen. Want her was onmo-gelijck / dat ghy eenige de geringste dienstbaerheden van hem houder on-derwozen wesen / soo drae her ontwedder-roepelijck doortoch van alle dingen u gedefineert hadt / om oer alle sijne swaerigheden ende gebre-ken te moeren Zeege-palen: te meer / uademael her eyge satacle doortoch niet toe en liet / dat mijne al te geringe behaligheden u onder haere slaesselijcke subjerre quame te onderwerpen.

Dooz soo veel als belangt u geslacht en Maeghschay / deselbe bekentd ghy immers selver dat eerlijck ende onberispelijck is; zijnde die halben oorlt soodanigh / dat niet deselvige geenstus en soude konnen betwen-schen. Doch mocht her saerke zijn dat juist uwe Dooz-ouders u soo grooren schat van goederen niet en mochten helben naer gelaren; sy hebben nochrang in hare persoonen u naer-gelaren de eenige Dooz-beel-den / om niet deugt en eeren dooz de werelt te mogen geraken. De Deynt alleenigh kan nemant tot een oprechte en desich man maerken; maer groote se harten en rijckdommen en stuyren nimmermeer nemants gie-rligheyt en opgeblasenheyt. Behalben dat ghy noch in D. C. alderbeste en bequaemste Jaeren zijt / omme sulck; te konnen verlijgen / dooz her welcke ghy / in her roekomende / een man met eeren soude moghen ver-streken. Alle menschen en werden juist in Hoogheyt niet ghebooren. Daer zijn noch Luyden genoech / die / daerse booz desen / haer selven niet anders dan als simpele knechts en hebben aengestelt / nu ter tijt noch-rang als huyner von de grootte van 't Landt willen gerespecteert wer-den. De fatsoenelijckste Luyden van de Wereldt en ontsien haer geen-sing / hare sonde kinderen op het eene of 't andere considerabel Comp-toit te bestellen. Ja d'erbarenheyt heeft gheleert / dat hy / die booz desen op her Comptoir van den seghenwoozdighen Minister van Staet in Dyanckrijck als Klerck maer quam te conbereren / ten huydigen dage in dat boozsejde machrich Rijck / den aldergrootsten naest den Konink wert genoemt ende g'estimeert.

Men de andere ynde / indien ghy rijffsel vermoogt te slaen aen de goe-de ende volkomene menninge van mijne boozgaende indirre: soo weest bypelijck verseer hert / dat / tot bersterkinge ende bebestinghe van dien / ghy niets ter Wereldt van dese vant en sulc af-epsthen / 't welck u van mijne

0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13

mijne inclinatie sal konnen geweygent werden. Hier npt sehaamen de hordanigheden der verliefde gemoederen / dat die geenen / dewelcke alle hare toegeneegenheden aen haren alderwaerdigsten Minnaer (den Heer: met gabe dat ick u niet goet ick alsoo vermogt te beminnen) hebbe toegeneegen / met's booz haer selven ober ick behouden / 't gunt sy aen hare / werde Ziele geensins en soude u achten mede te wille deelen; oock gants in gaet ober te geben. Mensch dierhalve / jaer begeet van my dat geenen sels / 't welck booz alle sterffelijcke Menschen het alderwaerdigste gereceken werdt / ende ghy sult met u daer in onderbindinge behooven / dat niemant u soodanige dingen sal konnen op-offeren en intwilligen / dan die u van het ten alleentijch maer bemint / en oock alrij tracht te sullen hemmend hylbe.

Soo sprack zy: Doch den Edelmoedigen Jongelinge wederley dese hare redenen op eene gants wonderlijcken en ongehoorden manier van sprecken; seggende: Ick bebin / o alderdiergdelijcke Inffrouw! uwe voortreffelijcke welspreckenheit grooter ende roem-rugbaerder dan dat die selbige booz soo een geringe Persoon / als ick ben leamwoort of te wederleyt werden. Want booz uwe Minnaenge oogen / geoor-achtbaer gelaet / ongemeyne spraccke / en soer kloepende woorden moer ick bekennen (ondanck alle mijne voor ige vast-boozgenomene tegen-spreken) geheelijcken te zijn verstaen ende oberwonnen. Dies nademaek ghy mijn / soo hoogh blyven alle mijne verdiensten / hebt geliebet aen te bieden uwe toegeneegenheit / ende / met die selbige / de klein van u: gmaele ende liederelijcke weldaden; soo sal ick / onder reber en te (want wie soude soo goet-hetigen presentie / van soo lieffelijcken schoonheit aengeboden / met factoen konnen refuseren?) die selbemer alle behoorelijcke heusheit en oommoedigheit aennemen: Ende u niet meerder / dan alleentigh maer om eene saecke / wille gebeden hebben: Dat is: dat ghy uwe eet / uwe repuarie / u welbare / ende alleen wat u het alderaengenaemste van alle saecken kan zijn / met en wilt verwaercofen om mijnen: wille / segge ick / booz dewelcke ghy nogt u eygen persoon nochte immermeer eenige den minsten dienst sult konnen verzoefacken; maer in teghendeel booz u selven / ende booz mijn cause en een onbermydelijck en onsepbare verderff. Booz u: (om dat het mijne / om u dienst te moege doen / van weynige importantie is) want soo d'ac als penant maer van uwe Diensten sal konnen te verstaen / dat de Geoor-achtbare Zara haer te huyten gegaen heeft aen seer geringhen en ionghen Sloepseim (want soo sal ick boozgaents van de uwe ghenamen weede) soen sal nachte uwe repuarie onder alle acussienelijcke Menschen / nochte uwe heballighe schoonhendt onder aldechande slaghe van Minnaers / met anders dan maer booz een openbaer gupgel-spel werde booz ghebracht. Ende hier npt sal ontsaen / dat de wederwaerck van wijtighen ghebal / beyde u en mijn / sullen ten val hzengen; u / booz weder-waerdighejdt van alderhande smaectheeden; my / booz d'ac ge

ge schandalen / dewelcke of booz uwen Heer Vader / of te de sijn (met sonder nochtans sich selven wel het aldermeeste te hzant merken) aen my sullen te werck gelangen werden. Ende of schoon in dit booz-gespreckende de marigheit naer alledelijcke billijckheit sal te huyten gegaen werden: soo gedenc al-even-wel / o alder-schoonste! dat een gemoer / 't welck niet eenzuidighejdt is in-genomen / geen of weynigh acht staet op alle rebelijcke billighejdt; inder stels in tegendeel te werck alles / wat de moghenthejdt ofte faculteijte sich selven boozhanden vertoont. Ende in sulcken geval dan isser ober-grooce dwaelhejdt sich tegens den pziel aen te stooten: al-hoe-wel het mede niet dan al te beslagelijck is / dat men om een andermans indispositie geweldigen oberlast moet gedoogen.

Hieromme soo sal dit mijn eenighste versoeck zijn (ende ick bidde u instantelijck / laet mijne redenen tot u verstaen gaen) dat ghy / soo heel immers in u is / dese uwe onijdelijcke passie wilt te rugge setten. Indien mijn persoon u immermeer moer lief en aerghenam zijn gheweest; indien ick booz desen pers of gedaen of gesprecken hebbe / daer inne ghy eenige de minste vergenoeginge maer hebt konnen nemen; ja indien ick noch ten tijdt perwes hebbe ofte sal moghen genieten / waer booz u eenige de geringste satisfactie des werelcs soude vermogen te geschieden: soo hersoecke en sincecke ick u by dat selbige / dat ghy de rebelijckheit meerder en favorabelder gehooz wilt verleenen / dan alle uwe soer-schijnende begerlijckheden. Dat meer is / ick geef u in alle oprechtigheit mijn woort / dat / indien ghy uwe ontijdige inclinatie / eegens anders / dan op mijn persoon / sult geliebet te verlijghen / ick daer booz dancetwighlijck verplicht sal werden / omme boozraen in het toekomstende met ober-grooce hzengde te sullen leven en sterben uwen alderoommoedighsten / onderdanighsten / ende alder-verplicht seer Dienaer en Slaef.

Dus hebbende gesprecken / nam hy sonder lang te verhoeden sijn afscheijte van haer / die nog vele dingen hadt te segghen: ende en het niet toe / dat hy / op alle dit booz-gespreckende / pers anders dan een mytermaten droevigh gesicht toonende / konde beantwoorden: gebolghit wach-tang met dese woorden: Eensinnige daer ghy zijt! gaet byz heeren / en verlaet alsoo de oberdestighe weldaden / dewelcke u van een verliefde ziele zijn aengeboden: die trouwheit verster ick u / sult ghy hier naer maek / soo wanneer het te laet sal wesen / booz een onijdelijck heronts genoechsaem beklagen. Hy niet-re-min verhoigde sijn vast boozgenomen offer: trad naer de Konckelike Deer-schuyten: ende geraecke booz der selbiget gewooneijcke snelligheit wel haestelijck tot Obersejre / en van daer in sijn Vaders hys op Welfs-habe. Alwaer van een sijnre Dichten zijnde onderhaeght naer de redenen van sijn vertreck en wederkomst; soo hadt hy (als aen een van sijn alder-speciaelste Dien-den) aen haer pers van de boozverhaelde saecke / doch in seer favorabile

termen booz Tuffrouw Zara, berest ende geopenbaert. Ende die booz-
seyde Dichtre wederomme (want al wat Dronck-luyden niet en weeren /
sy oock het alderbeste wel sulen konnen berstynnen) aen synen beront-
waerdighden Dader. Die was daer geen kennisse daer van en hadt genoo-
ren / of capittelde daer oer synen iuuder-jaerigen Soon / als naer be-
hooren: hem wel seker pelijcken berstiedende / sijn selven des daegen naer
des Ontfangers van der Duffchens Dochter niet meerder te willen ont-
sien; ja selver geene de minste van sijne gedachten op de selve te sulen
laeten spelen; veel min eenigh berzonwen / of op haer persoon / of
wonden / of werken te besigen: zijnde niet dan al te secker / dat hy
in der eenwigheyt nimmermeer die jonge Tuffrouw niet de wille des Da-
ders en soude konnen berweken: regens welkers danck en goetbinden
haer komende te genieten / hy den ongeluckighsten Jonghman soude
weesen / dien ont de geldere strackende Son sijn leeven daegen hadt be-
scheenen. Behalven dat hy doer ter tijdt als noch veel te jong was / dan
om te trouwen / wel eenige de minste schaduw van gedachten / te boeren.
Nimmer tot sijn behoorelijcke saeren zijnde gekomen / ende capacereyt
hebbende berkregen / omme wijs en kinder en niet eere de kost booz te win-
nen / dat alsdan booz hem sijn porup genogsaem te binden soude vallen.

In sulcker voegen sprack doen ter tijden boozsichtigen Dader tegens
synen aldergehoorsaemsten Soon: dewelcke seer licht ende gemackelijck
beloofte en achtervolgen konde / 't gant hem in soodaniger manieren was
belast ende opgeleit. Hy en keekt oer sulcx naer die berliede jonge Tuf-
frouwe niet eens meer ont; verbande alle genegenheyt 'haerwaerts soo
veel ont het en sinen / als eenighsinis maer doerlijck was; ende en
sprack selver van haer regens niemant / veel min van dat geene / het
welcke sy hem alleenlijck / ten opsichte van hare liefde ende roegene-
genheyt / soo roodt blouende hadt geliebet te vermelden. Ende / omme
oock selvs alle oecaste / van naederhandt oopt meerder ofte op haer te bere-
ken / ofte van haer te spreken / sich selven 'eenemael te benemen; soo
haectten ende bewillighden hy haer gaerne in alle booz-songe van synen
brontweloosen Dader: dewelcke hem (naer dien tijt dat alles / het geene
booz berhaekt is / was booz geballen) quam te bestellen ten Comproire
van den Heer Doerem Coznelis Dineck / alhier in 's Gravenhage.
Ten welken hups hy sich meede soo gedienstigh en eerlijck heeft gebra-
gen / dat den boozgemelten Doerem selvs aen seckere luyden / die dat
selvige wederomme aen mijn hebben gecommuniceert / berklaert heeft;
dat hy van hem alleenlijck op sijn Comproir wel soo g'ooten dienst konde
genieten dan van twee andere Clercken; dat hy aen hem noopt enige
ontrentwe bevonden hadt / veel min / dat hy niet sijn gelt soude gespeelt
en ongespongen hebben; ja dat hy in regendeel aen hem hadt bespeert /
een meerder dan gemeyne blyt ende gehantsaemheyt omme alderhande
opgeleide Commissie boozspoedighlijck ende geluckighlijck ont te boe-
ren. Tot dewelcke alsoo hy soo nu / als dan berseynde maeken was geem-
ploycert

ploycert geweest; soo was het onder anderen gebeurt / dat hy naer
Rotterdam sullende berrecket / booz de Stadt Delft quam te passeren /
sijst doen ter tijdt / soo wanneer als het wonderlijck gebal gewilt hadt /
dat Justrouw Zara van der Duffchen in haer Daders stoepe booz de den-
sonde staen. Ende alsoo hy haer hups moerende naederen / haer van
berre was gewaert gewonden / doch booz hem genomen hadt / haer in het
roekomende noopt meerder te willen aanspreken; soo hadt hy et presse-
lijck een andere wegh ingestaget / ende aen de Rotterdamse Deer-
schuyt gekomen / sonder van haer reciproquetlijcken te sijn gesien ghe-
weest. Dus dan in die Deerschuyt ingestapt / dewelcke het alder-
brueghste soude moeren af vaeren; soo hadt andermael het gebal gewilt /
dat hy in die selvige quam te ontmoeten een Bode van sijne speciale ken-
nisse. Hebbende ober sulcx hy sijn selven oberwoogen / dat dien booz-
noemden Bode vooz hem genoghsaem soude konnen ontboeren / ont
het welken hy expresselijck naer Rotterdam was afgehaerdicht: soo
brueghden hy hem seer insantelijcken / of hy booz hem wel soo veel sou-
de willen doen / dat hy sijne aenbevolene boodschappe ende countisse
tot Rotterdam soude begeeren te berreken? Waer op hy den boozge-
noemden Bode / ja / zijnde geantwoort; soo was hy ten eersten wijder
ont de boozgeseyde schuyt gestapt / van boornemen / omme terstont soo
eenfloeghs wederomme naer den Bage / tot dienst van synen Meester
den Doerem / weder te keeren. Doch de Stadt van Delft ten eersten
niet naer wederom ingestaget / ende geen gedachten hebbende gehad /
dat Justrouw Zara van der Duffchen als doen ter tijdt noch booz haer
Daders stoepe op stract soude hebben blijven staen; soo hadde het ge-
bal noch tans ten berden-maele gewilt / dat de booz gementioneerde
jonge Tuffrouw hem eerder hadt gesien / dan hy selver hadt gedacht:
ja selvs tot soo berde / dat sy hem / opsijnde naer haer Daders hups / daer
hy niet berde van daer en was / wel bescheydelijck niet haer rechter-
handt quam te wencken: ende daer booz alle oberige gelegentheyt be-
nant / omme / sonder die eerlijck boozhy haer denre te passeeren / te
hebben derber wederom keeren. Dies dan / van de noot een dengh
maeckende / koos hy de zijde van het water / 't welck boozhy den Out-
burgermeester van der Duffchens hups loopt / soo veel als hem eenigh-
sinis mogelijck was: van boornemen / omme / naer dat hy haer seer
hetlijck soude gegroet hebben / niet anders te doen / dan / sonder noch-
tans een enkel woort te spreken / soo secht en recht maer boozhy te
gaen.

Maer sy weder omme aen d'andere zijde ten alder-ersten sijne meys-
ninge gewaert zijnde gewonden / en bermoght soo veel ont haer selven
niet berlijgen / dat sy haer en berminnelijcken Jongelingh / soo / sonder
niet hem het eene / ofte ten minsten het andere woort te kuffelen / soude
hebben konnen laten passeren. Weshalven haeren seer beballighen
nant openende / hem / in voegen als volgh / bestont aen te spreken.

Hoe! Kootje Lief (want/ gelijk booz verjaelt is/ soodanigh noem-
 den sy hem op het alder-vriendelijckste) kinnen wy malkanderen niet
 meer? praoght ghy soo boozly te gaen/ sonder mijn eens te willen aen-
 sprecken? Ende alsoo hy/ schaemens-halve/ hiet dooz genooisacelu-
 wiert/ haer persona te moeten naderen: soo begon sy booz te spreken in
 deser maniere. Wat hebbe ick/ oech arme! aen u verbeent/ dat ghy u sel-
 ven soo schult van mijn veront? ick weet niet/ dat ick u erghens in
 niet te hoort hebbe gedaen. Ick en weet oock niet/ dat/ 't seden onse
 laerste t'samen-sprecke/ p'mant van de mijne u eenige affromen heeft
 verzoefacht. Ende nochtans doen ick icht soo en ontwaerdighden ghy
 u selven niet eens/ mijn/ op mijn seer crustigh versoeck/ wel niet wooz-
 der: t'onderhouden: ende versekerden als oock/ dat ghy dooz mijne
 redenen als doen t'eenemael waerly overwonen. Zijn die de liffchen
 en reckeren van mijne gepreterende overwinnings/ dat ghy mijn/ als
 een vrenn mensch/ niet wienst ghy nimmermeer eenigh het minste ge-
 spreken hebt genooten/ wilt boozly gaen/ sonder dat het u eenigh-
 staets de pijn waerdigh schijn/ om mijnem-wille/ maer eens utwen
 mou te openen? o Jongeligh! (want Kootje Lief en mach ick u niet
 rechi niet meer noemen) wat Barbarischer manier kan doen is ditte/
 dat ghy mijn/ alleenigh om dieswille dat ick u hestigh bemim/ soo
 naentw-kenighlijck en berwijden konn te schulwen? werd't her hy u
 booz een soo groten misdac gereckent/ dat een jonghe Maeght/ als
 ick ben/ u/ niet alle hare roegenentheden/ gaet verheerlijcken? Zijt
 ghy van stinuer en arger conditie dan alle de Dieren der Werden: dan
 de wilde Beeren ende Oepers? wat noem ick leuenighe Beesten! hiet
 men niet selfs/ dat Boomen en Struycken de Min niet weder liefde be-
 loouen? Ja niet alleen de groepende Boomen en stroncken/ maer oock
 selver d'alderhertste en ongeboelijckste Steenen/ soo wanneer sy van
 de Son langem tijt bescheenen werden/ geben van hare zijde oock mede
 een reflexie van dien hant en hant/ dewelcke sy van het Sonnen-licht
 hebben ontfangen: ende belouen alsoo mede/ op haer faulden ende
 manier/ de Min niet weder-liefde. Maer ghy/ veel ongeboelijcker
 dan dese al-te-samen/ en laet het u niet eens de pijn waerdigh zijn/ naer
 mijne instamelijcke aanbiedinge van Liefde/ een wepnigh maer te luy-
 steren: veel min/ die selbige aengeboodene Liefde doo: weder-liefde te
 belouen. Waer sal ick mijn/ helaes! roch eerstelijck en het alder-mee-
 sten over beslagen? want ghy en stelt u selven rechtbooz niet aen ge-
 licheitwijs een moedigh en generens Jonghman: wat Jonghman!
 noch om en afgeslooft mensche heeft sijn leuen-daghen soo seer de Liefde
 van een jonghe Dochter verliact/ dan ghy doet. Of verwerpt ghy
 daeromme alle mijne genegenheden/ om dieswille dat die selbige u van
 selfs dooz mijn zijn opgeoffert? En slaecht ghy alsoo mede dan de rest van
 alle verstandeloose Schepselen/dewelcke alderhande aengebooden saken/
 sonder

sonder sich eens te informeren/ offe goet of quaet sijn/ so slechts wegh
 man come te verliacten? o neen! uwe gewooneelijcke wijsheidi en
 vnder sekerende naentw-kenighheidi is ten allen tijden daer toe veel te
 eedel en hoogh-vermestigh geblecken. Dierhalven naedemael alle
 geoffende en verstandighe menschen van haer leuen niet anders en
 hebben geoozdeelt/ dan dat de aanbiedinge van een volmaecte saecke/
 de saecke selfs niet en kan verliacten; soo en kan ick gecusins gheloo-
 ven/ dat ghy mijne genegenheidi/ dewelcke t'waerly volmaect is
 aengebooden (alleenigh om dies wille datse u is aengebooden) sonder
 konnen van geringe en arger waerdige schanen.

Dan hiet: wat is'er booz alle menschen waerdigher/ dan het lee-
 ven? ende nochtans soo verlijghen alle menschen het selbige leuen/
 sonder dat sy dat selbige van p'mandi niet weerelt konen af te eysschen.
 Hoe dat p'mandi het leuen verkreeghen heeft/ wat genter hy dan we-
 deromme doch aenghenaemer dan het licht? ende nochtans heeft de
 erbarenheidi gheleert/ dat niemandi nocht om het licht der Son/
 nocht der Maen/ nocht der Starren en heeft gebeden. Du booz
 soo wanneer men het leuen en 't licht verdegaeert heeft verwozen/ wat
 is'er doch dan noch aengenaemer ende behaeghelijcker/ dan de Liefde/
 dewelcke den mensche van alle ps-sonde steuratsen en ongeboelijcke
 Zee-slippen gaet afscheyden? ende nochtans soodaenighen liefde ver-
 krijghen wy/ sonder dat wy om die selbige/ of bidden/ of smecken.
 Ach dat ghy doch maer de uwe wat hestiger/ ende ick de mijne niet
 ingehondender hadt moghen verlijghen! Indien het gheval doch on-
 vermijdelijck hadt ghelult/ dat ick booz u mijne blaetterende affectie
 en roegenenheidi niet spaci saemelijcker en vermocht opt te stopen/
 soo waer ick daer inne dan noch gelukkig/ dat ick uwe behoelijcke
 weder liefde niet vergenoeginge soude konnen ontfangen. Maer neen!
 dit is alles nu vruchteloos en om niet gewent! want niet tegenstande
 dat dit warlijck den aldergroosten roost der onverhinderlijcke liefde
 blijelt/ dat men/ geduerende die selbige/ p'mandi waerdigh vindt/
 segkens wien men alle sijne herts-groedighe gedachten en wenschen
 niet te vergeest en magh openbaren: uwe onberseelijcke ende onge-
 boelijcke obstinacitheid en leent sich in het minste niet aen soo wel
 voegelijcke en beraemelijcke behoelijckheden. Dies soo sal ick dooz
 andere ongehoorde middelen moeten te werelt gaen/ omme mijne in-
 tem te en boozmeeninghe te konnen tot effect brengen. Een doerbighe en
 quijnende doot: staet ons hest hooren. Wy moeten de voersappen van
 onsen Heer Zoeder nae volgen/ en dan ick sijn soo suld ghy eerst het on-
 lijken/ dat gy de lieffelijcke lanchen en roegenenheiden van de goet-
 gunstige Zara geen beter gehoozen hebt gegeven. Versmaet hieromme
 doch niet meerder (dat bidde ick u om het alderwaerdigste/ dat gy best)
 mijne vrandende affectie en genegenheidi. Ja/ indien gy oopt of oopt
 perweg

perweg van dese kam sonder mogen ontfangen hebbe / 't welck u booz
deesen in eenigerhande maniere is aengenaem geweest / soo bestoer ick
u nu rechte boozt by dat selbigen / dat ghy dese uwe ongetoone / noz-
sehe / en rigoueuse maniere van doen / metien eersten togh / wilt ber-
hannen. Want is het saecke / dat ghy my / die niemant dan u alleen en
kan / noch en begeet / noch en sal verninnen / mei liefelijcker ende aen-
genaemer bescegeninge niet en wilt onmoeten: Soo verseecker ick u /
dat my het selbe / 't welck soo onspdelijck verdzienigh valt / niet seer lan-
gen tijt en sal byblijuen; soo verseecker ick u / dat mijn ontweber-standelijck
sterf-my eerder / dan u en alle Mensche lief sal zijn / sal volstrecken ende
holzachy meesen.

Sij maect u en alhier een eynde van sprecken: ende den Edelmoedigen
Jongelingh en antwoorden / op dese hare soo swaer-wichtige redenen /
met anderz / dan in manieren als volghy:

Groot-achtbare en Alder-schoonste Juffrouw! Alle van uwe booz-
gebrachte woorden van stuck tot stuck behoorelijck te beantwoorden / en
laet den tegenwoordige tijt noch te plaetse geensins toe. Den tijdt niet
(segge ick) om dat ick waerlijck hadde geloof / dat dien tijt / die 'alles
verreert ende verlijt / oock uwe laetstaet aen mijn ge-oytbaer de liefde
al langh soude hebbe verreert ende verseecken. Daeromnie dan / nademael
hy tot dat sel verseecker heeft van een byandender en heftiger liefde / uwe
plaetse van een genees-meester der selbiger; soo vande ick mijn selben /
ende alle mijn krachten / en sinnen veel te swack / dan dat ick volkome-
ne raet soude sien / omme / mei boozsigheyt / dese uwe quaelaede en
kranckhoosdigheyt te konnen geneesen. Want dien selben tijt / dewelcke
my / ten opsigte van 't eene / in sulcker boege bedroogen heeft / en heeft
my / in 't regnardt van 't andere / als uoeh geuecapaciteit ofte bequaem-
heit verleen / omme soo grooten ende illustren gabe / als daer is d'op-
offerungen van alle uwe roegenegenheden / naer waerdye te konnen ber-
schuldigen. Ick en heb noch te tijdt niet anders dan maer een simpel
kiercq van een Proemere: ghy in tegendeel een vande beste en alder def-
tigste jonge Juffrouw van geheel Delft. Ick en ben op sijn alder-
schoonste niet meer dan maer een minderjarige Soon van een vermaert
koopman: Ghy wederomme een minderjarige Dochter van een Wur-
ge-meester / dewelcke / behalven sijn Swermeester schap / noch daer
en koben bedient ver schepde vande hooghwaerdigste en heerlijckste Cer-
Anypen van het geheele Landt. Mijne winsten ten huydigen dage en
bedragen als noch soodanigen somme van penningen niet / dat sp soo
Groot-achtbare en Persoon / als daer is uwe Cerwaerdigheyt / om hare
proffite / soude derben pzeendeeren: Ghy daer en regens vestt alreede
een rijckdom / dewelcke u niet alleenigh hier te Delft: maer oock selver
dooz de geheele Republieque vermaert heeft gemaeckt. Invoegen dat /
hoewel de saecke heert ofte wem / altydt my booz oogen sal staen / dat
ick geen de alder minstte andere gedaen en altoos en behoort te ghenieren /
dan

dan om uwe hooghwaerdigheyt te hieren ende te respecteren / niet als
een Dienaer / maer als een van uwe alder-geringhste en dienst-schul-
digste Dienaers. Meer sonde ick by dese gelegemheit spreken: maer
aengesien de plaetse van mijn heer u Daders huyt (gelijck u selfs mede
niet onbekent en kan wesen) booz mijn persoon geen verlijghent altoos
en verioort / omme mijn selben in / ofte omtrent dat selbige (naer dat
ick er soo ongheslijck buyten alle faisonelijckheit ben ny-geset) weder-
omme uoeh ter tijt te der ben laeten vanden / voornamelijck wel op soe-
danigen manier / als ick rechte-boozt met sijne alderwaerdigste Doch-
ter in gespreck staende / van alle de werelt kan bespriet ende verade: we-
den; soo en verioort ick in geenderhande manieren / dat ghy / volgens
uwe gewoonelijcke discretie / dit mijn verder verwoegte rechte-boozt ten
alder-angsten suld buyden.

Mer ghy ghy (repleerde hy hier op) van mijne gewoonelijcke dis-
cretie kom te verioort / en kan ick vande uwe / hy occasie van dese
'samen-sprake / geensins apparentelijck bezoecken; want gy verdoelt /
mijns oozbeels / uoeh hoe langer hoe meerder. Ick en begert boozraet
niet dat ghy my suld verninnen / om te vouten (want sulcx hebnde ick
nu / dat een al te grooten geluck en boozpoet booz mijn soude versee-
ken) maer ick verseeck alleenigh sechts / dat ghy soo meenighvuldigh
doogaens niet en laet blijcken / dat mijne roegenegenheden / die booz den
Maer van u heer is-groudigst welbehagen alleenigh zijn opgeoffert / u
soo grootelijck en huyt ongenueaent mei en laet schijnen. Ende dat
ghy my daer omme geen onbesoelijken haer wilt roedragen / om dat
het nootzakelijck geval gewilt heeft / dat ick u alleenigh / in soodanigher
voegen als ick u hennu / soude moeten verninnen.

Van uwe waerdigheden en wil ick tegentwoedig geen gelwag maken /
om dat ghy daer inne seer verde afgesondert blijckt van alderhande sacht
van Jongelingen. Want minner niet en hoorde men een Jongman / in
het bywesen van een jonghe Dochter / sich selben soodanigh verachten /
gelijck als ghy doet. Ende al en wast soo niet: soo behoort het / onder
reberente / booz een Jonghman geuegh te wesen / dat hem een jonghe
Dochter booz soo waerdigh aensiet / daer haer selben niet en schact /
aen hem alleen / gelijck als aen den alderwaerdigsten van alle Jonge-
linghen / alle hare affectie en inclinatie op te dragen. Indien het booz
deftige en vdelijcke jonge Luyden geooft is geweest / met geringe en
flechte Dienst-meykens sich in den Echten Staet te begeeven: waer-
omme sal het aen een byabe en huysehe jonge Juffrouw verbooden zijn /
alle hare liefelijcke roegenegenheden op enen dengdelijcken en edel-moe-
digen Jongelingh up te stooten: te meer noch nademael het voutwe-
lijck geslacht hare passie doogaens strecket ende heftiger onderwoepen
te wesen geloof wem / dan het Mannelijck geslacht? Wel is waer / dat
een minder-jarige Dochter / in materie van voutelijck / meert en mach
verrichten / sonder toelatinge ende consent van haren Vader. Maer ick
en praet

en praer in te ijt noch in geender ley maniere van te Cronwen ofie te
 huweljken: alleenigh handel ick rechre-voort van de gelegenheden
 der affectie ende melinarie: van dewelcke ick vastelijck oordeel / boven
 Vader en alle menschen / absolute Meester esse te zijn. Dese die kan ick / so
 langh ick onder bonden ben / sehencken / ende weder-nemen / aen wien / en
 van wien / het mijn alleenigh maer welgevalt / sonder dat sich pemandi
 te werck daer over en hebbe te bekennen. Want nademael de liefde /
 alleenigh waer in het herte haren oorspronck heeft / soo en kan gee-
 ne sterffelijke machi van wapenen / noch Overicheden / veel min die
 van een Vader dieselvige dooz Wercken of geweld konnen te bepalen.

Doch aengerick ghy u selven oock veronverschuldigh hebt op de
 plaerse van mijn Vaders hups; soo sal ick u erustigh gebeden heb-
 be / dat ghy / alleenigh om mijnent wille / soo veel sul gelieven te
 doen / dat ghy raont naer den eeren mijn op de Stadts-besten wile
 opwachien: ende (kan het mogelyck zijn) dese nacht maer / hier tot
 Wels / overnachten; heraffueren: ijude / dat / so ghy myn sterck hier
 inne mijn oornoechtige supplicatie gehoort geeft / ick daer naer dan u
 noot het wesen te wereldt meer en sal afbiddeu. Mijn Vader is rechre-
 voort hupen de Stadt: inboegen dat / dooz sijne onbehoorelycke inter-
 pellatie / u geen het minste ongemaek des werelds en sal konnen we-
 derbar en. Des halven / is het maer eenighsins doerlijck / soo bidde
 en herbidde ick u al mijn vermoogen / dat ghy mijn in soo gewichtigen
 verfoeck geen weygeringe en wilt toepassen. Want ick verseeke u
 als dan dingen te sullen seggen / dewelcke beyde-gader tot uwer en mijn-
 der grootste doozdeel sullen verstercken.

Den veruenden Jongelingh hadde seer gaerne sich selven van soo-
 danighen verfoeck wel willen veronverschuldigen; maer daer te plaerse
 niet langhet durvende verioeken: als oock / dooz weygeringe van soo
 impozant-schijnenden supplicatie / vzesende de jonghe Juffrouw / de-
 welcke nu soo traechigh / als sp houde zijn / verliest was geworden / of
 tot desperatie / ofie tot eenigh ander onbehoorelyck delict te sullen ver-
 voert werden: want (daer van bevin men outallijcke exempelen) soo
 vont hy sich selven verpliecht / omme / haer ten geballe / d'aenstaende
 nacht tot Wels te sullen herblijven / ende haer op de bestemde plaerse
 op te wachien. Te meer / alsoo sijn Meester den Docteur Binck hem
 van dien abontstou noch niet i hups en verwachien: ende hy noch
 hoop had / dat / in vpeen neutrale plaerse / hy haer / dooz sijne wel-ge-
 gi onde idenen / soodanigh soude wenu te induceren / dat sp beyden / en
 haer selven / en hem in het toekomende de redelijckhepdi soude u achten
 onderwerpen.

Di waren dan sijne insichten: ende om in soodanighen voozval wel
 gewapent u te konnen komen; so hadde hy / na dat hy van haer / op
 behoorelycker manieren / op wedersteng / afscheyt genomen had / het
 oberige van den ijt / die daer was iussel den als doen tegenwoozdigen
 ende

ende den bespoockten abontstou / alleenigh bestee in het overpeyn-
 sen van soo doozdringende en doozdeelige concepie / dewelcke hem in de
 soodanigen ongelooftelijken voozval moechie gedienstigh zijn.

Den minner-stilstaenden ijt oock eerder dan hy gedaecht hadt schij-
 nende verbult te wesen; so hadde hy sich te behoorelycker steede in geen
 gebreken altoos willen laten onderbuden: sich ten alderersten oock
 het geselschap bespeutende dooz de graegh-willige compaguie van Juf-
 frouw Zara van der Dulschen. Den welcken / ende van de welcke (ghe-
 lijch men weet dat sulks vooznamentlijc al ijt vooz alle dingen betraemt)
 op zijn alder haestelijckste geroet / hy / in maniere als volgen sal / heeft
 goet gedaecht te moeten verwelckouen werden / seggende:

Daer ick hier te plaerse / alder beballighste Juffrouw! alleenigh om
 uwen wille in dusdaniger boegen kom te ver schijnen / en geloof ick niet
 dat ghy nu noch in der eeuwighep sul traechen i' onkenmen. Daerom
 dan (want vooztaen dese ijt en plaerse tot ons onderlingh gespreck al-
 lenigh is gederact) nademael het u wil geweest is / dat ick / om u te
 verobligeen / mijn selven / inboegen als ghy tegenwoozdigh selfs ghe-
 noeghaent mooght kenmercken / hier te plaerse ende op desen ijt soude
 laten aenschouwen; so hebbe ick / om den haerlijcken roenaem van Vade-
 rhaerich en ongeboelijck / in het toekomende by u / niet meerder te verdrin-
 gen / naer uwe instantijcke bebeden en verioeken / mijn selven geheelijck
 vooz desen ijt u achten te reguleeren. Ende voozwaer hoe onbedien
 ghy mijn sus vooz stummet als een onbeuifigh Die / vooz ongeboelij-
 ker dan een haer de Steen / ende vooz ver smadelijcker dan een om afghe-
 stoot om. Man hem gelieven u te schelden; hebben tot noch toe mijn-
 ne contrarier ende aen en vigilancien veel te perfect uigewesen / dan
 dat ick die selvige nu ter ijt niet bewijs- idenen behoefte te verstercken.
 Man soo wanneer als ick noch het geluck had / van in het hups uwer
 Meer Vaders te mogen woonen; so weet ghy / ja ghy weeter / hoe vlij-
 tig ick alle uwe commandenien hebbe soechen te volvoeren. Daer dien
 ijt / dat ick daer soo onfar soenelijck was uigestoot en / hebbe ick weder-
 om / om uwen wille alleenigh mijn selven / te geus de crypse geboeden
 van Vader / i' uwen hups laten binden. Ja daer ick nu ten tweedenma-
 le mijn Vader seer anijelijck helooft hadde / van mijn leede dagna uwe
 cerwaerdighep niet meerder te sullen onsen / daer hebbe ick nu nogt aus
 de vromedighen genomen / omme u niet alleenig aen te spreken / maer
 oock selfs u te volgen in soodanige beede / dewelcke ick / sonder merckelij-
 ke infractie van mijn voozige belofienisse / ende d'auhoritenti van mij-
 nen befehuydelijcken Vader / niet en hebbe konnen in volgen.

Ende / och of ghy daer en boven noch mijn binnest het i en geinde
 moght aenschouwen! jae dan mijn hert en ziel ghelijckelijck beyde
 vooz u geopen ende onstooten zijnde / u alle uwendighe mijste-
 rie onbehoorm vermoecht te ontvoutwen / ghy sou in haer vinnen-
 ste Cabinet seer onderschuydelijck gedreucht binden / niet hoe grooten
 affec-

0. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13

affectie en roegenegeentheit haeren ontruffen eygenaer soze quam te dage/ dat oock d' inclinarie bande Groot-achtbare Zara te recht moechte worden geconsenteert.

Maer hoe! begeert ghy / aen wien noch belostenisse noch se huldige pliecht niet en heeft verknocht / dat ick alle nwe hebeelen en herfoekte sal inholgen? Hoe veel te meerder sal dan de redelijenheit selven op mijn begeeren / dat ick miñnen gebiedenden en smeeckenden Vader aen wien dat mijne boorige belostenissen en aldersehuldighsten pliecht mijn seer naentw en engh hebbe verknocht / in dat geene / het welke hy my gehoden en gebeden heeft / ende 't gunt ick hem gebiedende en biddeñde sehuldig was te moete beloben/gerrouwelijck sal moeren gehooysamen.

Behalve dit / indien een Lichaem sonder Ziele geenige de minste ge- neegentheit en behoort te hebbe / tot intwilliginge van die Herrs-rogte/ dooz her weleke dat selbige niet en wert gedreeven : Soo er behoort een minderjarigh kindt geene genegentheit te hebbe tot intwilliginge van dat geene ; her weleke hem van sijnen Vader wel expresselijck is verhoeden. Want gelijck her Lichaem dooz de Ziele alle beweginge der licha- melijcke herrs-rogte geneer: Alsoo geniet een kindt van sijnen Vader her rijdelijcke leven. Wel is waer/ dat den oozponelck der herrs-roghe/ als nyr de Ziele bestaende / sonder Ziele onmogelijck is te konnen bestaen ; daer nochtans her leven / als sonder Vader noopt verkreegen / nocht konnen / regens des Vaders expresse gebooden / niet en behoort te be- fraen : Zijnde her doen en late van 't eene / in de mogelijck ofte onmoge- lijckheit gelege ; van 't andere / in de behoorelijckheit. Maer de bewe- gende oozsaekte gelt soo wel in 't eene als in 't andere. Want nademael men niet en liechoort te doen / 't gunt onmogelijck is / soo en vermaech- men oock nietdoen 't gene onbehoorelijck is. Zijnde her gebolgh van de eerste gelijcksoynigheit soo veel te planstibelder / sin dat die selbige ge- noomen en afgeleent is van pers soodanigh/ her welke heyde gader on- mogelijck en onbehoorelijck werdt onder bonden. Te meer / als wy sien dat die geene / sonder den welcken her ons onmogelijck is / soo wel her eene als her andere tot effect te brenghen / selfs wel nyrdrucke- lijck gheboden heeft / datmen sijnen Vader sal moeren eeren. Dit dan alsoo zijnde / soo wenschten ick wel booz alle dingen te moghen weeren / hoedanigh wy hebdegader onse Vaders behoorelijcker wijse vermoghen te eeren / daer ghy absoluptelijck reghens mijn heer u Vaders sin / nwe oberwaerdige Liefde gaer opdraghen aen den sooda- nighen / den welcken ghy secker weer / dat van hem totter Woordt toe gesaer werdt? Ende daer ick nwe op-gheofferde Liefde met Weder- liefde soude beloonen in weder - wil van hem / dewelcke wel expresse- lijck gewilt heeft / dat ick van mijn lehen des dagen op u Persoon geene de minste van mijne gedaehren en soude aldaer bestigen?

Flus hebt ghy hier op geantwoordt / dat ghy absolute Meesteresse waerdt van nwe eyghene inclinatie : Het welck wel waer is ten dien opsiecht

opsiecht / dat dooz gheene Menschelijcke macht si die selbige kenoo- men ofte verandert kan werden : Maer hier upren volghet niet / dat een minderjarigh kindt / reghens den wil van sijnen Vader peimandt her- relijck heminnende / de behoorelijcke pliecht van een oprechten minder- jarigen niet en soude te bupren reeden. Wy exempel : geene Werren of Machten en vermogen onse consciencie in her stueck van Geloobe te be- dwingen : Maer daer up en volghet niet / darmen eerlijck en wel soude doen/ soo wannermen alles geloofde/ her gunt peimants hert lufft. Van gelijcke/ als alle Bozgers van een Republijck gelijcker hant regens hare Werrige. Oberheden quamen op te staen; geen magt van krijgs-voelt noehre autoriteyt van Werren en Plaearen en soude bestendigh blyben/ omme/ regens harer aller gesamenlijck gewelt/te konnen steebe hoeden: Maer daer up en soude wederomme niet volgen/ dat alle die boozgespde Bozgers eerlijck ende behoorelijck soude doen/ dat sy / op soo verbloek- ren maniere van doen/ hare alderwerrigste Hooge Oberigheden / die den Hemel selver haer heeft toegelept / rragren 't overtompelen-ende te ver- nierigen. Ja dat meer is/ de Bozgerlijcke Werren late wel toe/ dat sonde Woggers op haer 12de en een Jongman op zint 14de jaer malkanderen ren Huwelijck mogen upgegeven werden : Doeh daer up en volgt niet/ dat die geene/ dewelcke soohzoeg mer malkanderen trouwen/ eerlijck en- de behoorelijck trouwe. Want alleen/ 't gunt men toegelaren heeft/en is daeromme oock iust niet eerlijck ende behoorelijck. Dies dat soo ken ick van die opnie / dat her ons geen van beyde geoozloft is/sonder ofte regens den wil onser respectie Ouders/ pers ter Werelt te doen ofte la- ren ; booznamentlijck in soo gewighrigen manieren / als daer is her Trouwen en Huwelijcken.

Ende niet regenstaende ghy flus meede boozgegeven hebt/ dat ghy nu niet en versogt hemint te werden/omme naederhant oock te willen trou- wen / doeh alleemig maer / dat ick soo menigbuldigh niet en soude laren blycken / dat nwe roegenegeentheden mijn soo grootelijck en byster on- aengenaen seheenen: Soo moet ick u ernstelijck nochtans arndienen / dat alle liefde en inclinatie / dewelcke een ander ooginereck heeft dan de eerlijckte trouw/ met reecht de onghewoozlofste en oneerlijckste magh genaemt werden/ diemen inder eeuwigheyt soude konnen plagen: ende daeromme oock in geenderley maniere van ons hebdegader en vermag byder hant genomen te werden. Hier naer soo moet ick u nogmael ber- manen tot dat geene / tot her weleke de Natuy u alleemig selijnt booz- gebaecht te hebben ; dat is / tot de Grootaghtbaerheit / dewelcke van den Heemel aen de soodanige belooft werdt / die haren Vader / in alles wat eerlijck ende behoorelijck is / konnen te ghehooyfamen. Ende soo dzae als her mijn heer u Vaders sin sal blycken / dat op alle nwe in- clinatie op mijn onwaerdige sulr oberdragen/ soo verseecker ick u van mi af aen/ dat ick niet alleemig mijn selven en sal verhenghen ober deese nwe yzachtige nyltdadigheden / maer oock daer en boven nwe liefde alle de dage

0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13

dagen mijnes leebens met een behoortelijke weder-liefde soecken i'ach-
tervolgen ende i'ontmoeten.

Deel te langh seheenen dese redeven te dueren booz een songhe In-
frontu / dewelcke in die selbige (niet regenslaende sy van haren alder-
liefften Minnaei waeren geboert) geen behaeghen altoos en sehepten.
Om dies wille dan haren soet-bloesjenden mont hebbende geopen / sy
in deser voegen quam te antwoorden.

Uens wenschten ick wel hooven alle dingen te weeten / wat ongelijck
ick mijn Heer utwen Vader hebbe aengedaen / omme het welcken hy soo
hyster op mijn bergaam is / dat hy wel ryzesselijk u derst berbiiden /
nimmermeer wederomme nae my / ellendige ! om te kijcken. Of sal een
onnosele Dochter moeten boeren het ongelijck van haren om edelijcken
Vader ? dat is immers huyten alle recht en reden ; ja regens die eer en
behoortelijckheyt / van de welcke ghy daer even soo langhtwyligh hebt
bet maen gedaen. Indien ick aen i' ongelijck / i' welck mijn Vader u
heeft aengedaen / geen schult ter weerelt en heb / waer omme bet hier i' uwen
Heer Vader u dan / nae mijn persoon / in het roekoomende meer te den-
ken ? ende waer omme tracht ghy hem in soodanigen onbehoortelijcken
subiect gehoorsaemheyt te bewijzen ? Te meer / inademael ghy selfs daer
straecks gesustineret hebt / dat men sijn ouders in geene saecken anders
en behoort te gehoorsaemen / dan in die geene / de welcke eerlijck ende
behoortelijck sijn.

Mogelijck sult ghy antwoorden / dat / of het sehoon al booz u per-
soon soude mogen geoorloft weesen / niemandt huyten nu Heer Vaders
verlof te vernemen / soo wanneer het boozgemeldt herlof / op seer quade
redenen gegrondebest / als onteedelijck aen behooren / niet het alder-
grootste saeten / dat men bedencken moght / wierdt achter gelacien ;
dat het al-evenwel booz mijn ongeoorloft soude blijcken / sonder verlof
ende consent van den mijnen / u daer inne i' achter volgen. Maer ick en
se dan weder om niet / wat onder sehept datter in dat reguarde kan ge-
vonden werden tusschen u en mijn / het welcke u van soodanigen opnie
doet herboeren werden. Want een en de selfde motine verbiiden en ver-
nitteren onse onderlinge affectie. Booz soo veel als mijn Vader he-
langht ; ick ben verseeckert / dat / indien mijn Heer nu Vader in re-
geeringh en rijckdom den mijnen vermoecht op te weegen / hy geen ene-
kel woordt dan en soude dencken te maecten / regens soodanigen ineli-
natie / dewelcke tot sijn Soon of Dochter i' reciproquelijck soude gezae-
gen werden. Dit is het immers seecker / dat de gherighedt hem alle-
nigh regens onse onderlinge affectie maer op ockent ; dewelcke een van
de ongefondeerde dozaecke is / die men sich bet maght i' imaginieren.
Want als men op de denght ofte eerlijckheyt van een persoon niet en
weet te seggen / soo syceekt de reden van selfs / dat alle andere exceptie /
in materie van huwelijck pdel ende te vergeest sijn. Ende daer omme
heeft oock de hooge Overighedt seer wijslyck en wel gedaen / dat sy
oock selfs van alle wederpoorige Ouders der mondige trouw-reede

kin-

kinderen redenen afgebergh heeft / omme dewelcke sy de trouw van
haere boozgemelde kinder en sochten te weder-houden. Want indien het
alderhande slag van Ouders geoorloft waer / de huwelijck van hare
mondige kinder en sonder suffisante redenen te beletten ; soo soude daer
dooz een haeve wyde deure / tot een volkoomen Monich en Saghne
leeben / saetselijck werden open gestelt. Want de gherighedt / gemeen-
telijck niet den vinder dan aen hoornende / soude alle kinder-ijcke oude-
lijcken soodanigh weeten te bevoeren / dat niemandt van haer / eenige
siner selfs huwelijck kinder en sonde begeeren nri te hyljcken ;
omme onder dat prerert geen huwelijck goedt altoos te behooven nri
te geben. Ende onder tusschen als niemandt sonder wil van sijn Oud-
ders en soude vermaghen te rouwen / ende soo wanneer als niemandt
nochtans geresolueert soude wesen / omme te willen rouwen ; soo sou-
de hy sijn wil onder die van sijnen Vader moeten huyten / ende getjck
de Monicken en Saghnen ongetrouw blijen / ofte (i' geen noch sijn-
mer is) sonder eenen helde of vernigh aen huwelijck goedt te sullen
genieten / regens wil en goetvinden van sijn Ouders / moeren dooz
gaen. Welck nocht soo veel te diekmael dan soude moeten te gemocht
gesien werden / naer dat de onmondige jonckheyt meerder gemelneert
is om alderhande losse malligheden te derben nri-boeren. Want in
ter tijt heeft niet in sijn onmondighedt die hoop / en patientie / dat
men tot sijn inder-gherighedt het aengesocht huwelijck sal kunnen nri-
stellen / ende als dan oock en rouwen / of het vernicht of lief of leet soude ma-
gen sijn. Maer soo wanneer als het booz alle meerder-jaerige kinder en
soude ongelicentien blijcken / sonder wille der Ouders te mogen trou-
wen ; soude de jonge teugt / die de pichelen der liefde kinder konnen
regensan hieden dan de jaerel van bisserie / wt een puere desperatie en
los-hoofdigheyt / haer tot alderhande dingen liebet laten disponieren /
dan dat sy ongetrouw soude inderen blijen. In eegh men daer nae dat
nach kinder en (want sulcken is i' eenemael apparent) die soude dan
tot last en verwaeringe der Mees-huyten of Arm-huyten / van van
honger en gebreke niet te stercken / hoorsakelijck verhallen. Nae in ge-
vulle dat die gene / de welcke regens wil van hare Ouders huyten
sijn met mallanderen waren getrouw of bestaen / van hare studie
ofte handt-wercken de armelijcke kost niet en hebben van te vouden te
winnen ; dan sonde sy mede op ben bedel / sal si moeren loopen / ofte
haer tot ongeoorlofde resolutie laeren betoveren. Tackende dan dat
middel de beste gesachten van e Landt in de grootste erkeinnen en
dissurre / die men sich selfen kan inbeelden. Ende wt alleenigh ge-
duerende het leuen van hare Ouders ; maer oock wel noch alder sijnste
na der selbige aller aynal en doot. Want aen de Ouders van onts het
nri mogen zijnde verlect / omme hare kinder en / die regens haer wil ha-
men te rouwen / te mogen ont-erven ; soo en moet het niemandt appa-
ren seheuen / dat sy sonde / dooz een verwijsde commiseratie oer sooda-
nige kinder en / van sulcken vernat quabelen bet mogen sonde trachten te

renunciëren. Want noopt waeracht-lust en sagh men van sijn leven beel
hefriget / dan die van ongehoorzamen en deure Ouders. Dyt welke
door-verhaelde inonbeniente d'erbartheit hier en boven noch geleert
heeft / dat ten allen tijde seet doebige verwarringen zyn herschaept:
ende sulcx noch wel het aldermeesten in een byjen Straet / gelijck dese.
Want door dien d'onderlinge huwelijken den eersten ingangh streekt
tot een hoogerlike societeit; de societeit wederomme tot een politij-
que vergaderinge; dewelcke wederom tot naerder unie / alliantie / ofte
confederatie werde gedisponeert: soo kan men sieh selven wel inbeelden/
dat een huwelijck in een byje Republijck geen sines en inagh bedwongen
werden: oermits den dwangh van alderhande huwelijken een in sal-
hebel merck-teekent is van een aengenomenen heerschappij. Want
den Koningh van Franckrijck geen sonderpnder betinogentheit en ge-
niet / dan dat hy / sonder reeden te geben / alle huwelijken vermagh te
beleren.

Dit al te saemen en soude noch estet niet veel konnen effectueren / soo
maect geen onbehoorelijcker aetien en gesten niet en stonden te verwach-
ten. Want soo wanneer als de weelderigheyt / het dartele bleesch aen-
pzielende / geen stoffe noehre materie maect en verschafte tot onberae-
melijcke ende hoerachtige conjunerie; dan souden alle dingen noch des-
righ en wel gaen. Maer soo rasch men het wonderlijck effect der liefde
begint aen te mercken: soo moet mennoersaechelijck roestaen / dat ge-
heel Hollandt in een korten tijt niet anders dan een absoluut boordeel sou-
de zyn geworden. Want soo wanneer dat in 't seuk der liefde twee min-
nende de saecke onder haer eens geworden zyn / weeten alle menschen
genoeghsaem dat aldan het eerste werck niet anders en is / dan of door
trouw of sonder trouw by malkander en onder de saeckenen te kintjen.
De trouw oer sulcks sonder consent der Ouders zijnde verboden / soo
soude men sonder trouw soo schoonen werck moeren by der hand nemen.
Want alle die geene / dewelcke maect een steek herder saegen dan haer
eygen nens / en souden soo dwaes niet werden bevonden / dat sy tegens
wil der Ouders met een trouw-mensel soude begeeren door te gaen:
door dien den dreggende arremoe haer sulcks genoeghsaem soude ont-
taebert. Nu / het doorgaen nochtans zijnde het eenighste middel / om-
me op sijn alder-perelijckste / in weerwil der Ouders / met den anderen te
bedde te konnen geraeken; soo soude men / dat selvige / van wegen den
dreggenden arremoe / pingeraetsaem zijnde / tot een speel-reysje of wan-
delingh moeren verstaen: dewelcke volbraght / ende de dochter / haere
comperetie van hreughde geboet / de ouders met de hreucht in de sehoof
moopries en sinites soude t' hups lieken. Ende dit zyn de dweelsten van
de Italiaensche Daderlijke betinogentheit oer haere kinderen.

't Welck iek oock vastelijck hertrouw / dat / onder andere reedenen en
moerijbe / de Heeren Straeten van Hollandt verwogen heeft / omme oock
selvs / van de Ouders der mondige kinderen / sufficiente reedenen van
haere

haere onwilligheyt / tot consent des boozgetoomen huwelijcks / af te
borderen. Dus dan / gaet een alderwertigste Hooge-Oberigheyt ons
al te saemen in soodaniger voegen rechtebaerdighlijck booz: wat sal ons
dan / haere Oudersaeten / wederhouden / omme die hooght-gemeete Hoos-
ge-Oberigheyt niet onbeschroomt te derben nae volgen? Of oordeelt gy
nu / dat men sijn Ouders / gelijck de onbetimfrige dieren / in alles wat
sy u gebieden / sonder eens te weeten de reedenen waeromme / behoort te
gehoorzamen? Wilt ghy de beweegende reeden / dewelcke alleen den
mensel van alle wilde dieren heeft onderscheyden / soo onachtsaem en
lofeh wech mer de hoer daer heeren stooten?

Iek beken / dat men sijnen Dader moet eeren: maect tusschen eeren
ende in alles te gehoorzamen / is het onderscheyt soo groot als dat van
naecht en dagh. Het en is niet verboden een Godt-bergeeren mensel
te eeren (want sulcks van desrige / ja heplige mannen is gedaen en toe-
gelaten) maer hem daeromme in alles te moeten gehoorzamen / en heb-
be iek / soo langh iek geleest hebbe / minnermeer noch hooren sustnee-
reit. In tegendeel / iek neem'ter by / dat nwen Heer Dader u quam te
belasten / ofte byande te stiechten / of op roof te gaen / of u selven met
inoorden en geweld te crachten rijck te maeken; sonder ghy hem / in
dit sijn onreedelijck en onbehoorelijck gebodt wel gehoorzamenheit vogen
te bewijzen? ende nochtans soo moet ghy nwen Dader eeren. Blijcken-
de soo npt dese / als verscheyde andere boozballen / dat men sieh / door
dommicheyt in het gehoorzamen / de Daderlijke macht en betinogent-
heit niet en moet onderwerpen / maect alleemigh de wel-gegronde reeden.
Indien oer sulcks noch nwen Heer Dader noehre den mijnen geene de
minste wel-gegronde reedenen en konnen te genieten / om dewelcke sy te-
genwoordigh onse onderlinge liefden en toegenegentheit betinogen te
beleren; indien die selvige Ouders / nae het twee-ende-twintigste jaer
anser beyder geboorte (want om nwent wille soude iek noch twee saeten
moeten verbeiden) oock geene de alderminste sufficiente oorsaecke sulcx
weeten t'allegeeten / door dewelcke onse onderlinge trouw en huwelijck
soude konnen werden gestut: wat booz plan sibe reedenen sult ghy dan
nu ter tijdt door den daech brengen / dewelcke u van soo eene inclinatie en
liefde / die iek u toe-draege / sullen betinogen affelhuwelijck te maeken?

Doorders soo wiert ghy noch booz / dat alle liefde en inclinatie / de-
welcke een ander ooghmerk booz sieh hadt / dan de eerlijcke trouw / niet
recht booz de ongeoorloofte ende onrechtlijcke / die men in der eeuwig-
heyt soude konnen pleegen / moest gereputeert werden. Welcke rechte-
maerige opinie iek u seet gewillighlijck en gaerne wil gewonnen geben;
soo hermaer magh weesen op die conditie / dat ghy my van nu doorzaen
sult betinogen / om nae der handt oock / soo wanneer als wy tot onse
trouw-machtige saeten sullen gekomen zyn / eerlijck en wel-geoorloft te
sullen trontwen.

Hier op den verleege en waagelenden Jongman om-aent en ghuist
hebben

hebbende/ ende naer het kuffehen en outarmen / een gouden Ringh van hare vinghet geuoeken / sy dienfelbigen / niet dese woort / aen hem heeft overgelevert; Desen Ringh sal een fuffifante getuyghe zyn van zijn heit / het welcke al langh booz desen aen u is overgegeven. Ontfangt dat felbige noehmael / ende desen Ringh met eenen / tot een eeuwig teeken van die toegewegenheit / dewelcke ick u soo langhen tijt hebbe toegedragen / noeh den toedragende / ende oock eeuwiglijck verhoop te sullen en moeten toedragen.

Wat kan hier tegens noch van sijne zyde / tot wederlegginge / werden boozt gebraecht? want de naturen ten alder eersten op hare wangen staende / ende een alderminst d'oevigh gesicht waren wel hondermael so traechtigh en plaenspel dan de aldergrootste welsprekentheydt / die Demosthetes in Grieckenlant en Cicero te Romem opt of opt wisten boozt te brengen.

Om diet oozsaek wille dan wiert hy verobligert / soodanige giften en gaben / dewelcke van soo minsamem hart waren afgekomen / te moeten aennemen: ongedachtig noehtrans / dat / booz giften en gaben ontfangen / de natuerlijcke guld' D'ynheit wert verlooren. Wy en ontkenen niet / dat hy / soo met op de consequentie van de saecke wil nauw te gnat' slaen / daer aen gantsehelijck onboozsichtigheid deelt; maer dese onboozsichtigheid evenwel en is soo groot niet / datse gene verontschuldigdinge / booztintentelijck in soo een Jongelingh van maer 17 Jaeren / en soude mogen toegepast worden. Want het zyn overstercke beenen / dewelcke de minsame bekooelijckheyt der schoone D'outwen soude konnen ondersehzagen. Ja wy vinden besehzeben / dat de alderwijste / aldersterckste / en alderheylighste booz de Liefde van de sodanige zyn veruult. Dien hoog-wijsen Heers-Dader Adam ende den alderwijsten Koningh Salomon / den alderstercksten Samson en Herules / ende den alderheylighsten Noth ende den Koningh Dabid en hebben de bekooelijckheid der minne-zielighen behaegelijcke D'outwen in geenderlen maniere vermogen ontwozelen: hoe veel te min dat so een / die in wijsheyt / kloerheyt / en heyligher / by sodanighe onbegelijckelijcke Mannen en Helden niet en kan verzelecken werden. En estet soo bevint men / dat den gantseken Aertboden de gt oove misslagen van soo groote M'anten eeniger maten weet te verontschuldigert: hoe veel te meer die eene en getinge missaech / dewelcke / naer lange protestatie eerst is begaen; doch begaen / in geente de alderminste comparatie en moet komen by de sodanighe / die wy daer eben kortelijck maer hebben aengeruert.

Van die wt af aen begost onder haer in swangh te gaende onderlinghe wisselinge der D'ieben / dewelcke van een deel minnelijcke en liefelijcke distonstien wel haest warden verhoelt: tot soo langhen tijt toe / dat sy wederomme / van dieu boorigen voert willende af wijcken / hem niet eert'ryp' D'iet tot Welst by haer heeft onthouden. Du welck gebodt sichten eersten derwaert hebbrnde henen geblijt / haer tot bestemde plaesse gehon-

gebonden / ende op een behoorelijcke manier aengesprooken; soo heeft sy van hare zyde hem seer geboehelijckerwijse verwelckoomt / op alles prompt geantwoort / ende oock sonnige andere dingen op nieuwt boozt gebraecht / dewelcke hier te langh soude ballen om te vergaeten: als zynde nu upt het booz-geallegerde wel genoegsaem af te meeren hoedanigen eolditte haer de naturen hadt ingeboesent.

Sy versocht dan eyndelijck / tot openinge van hare principale intentie / dat hy niet haer in d'eene of d'andere het bergh soude toeken inteeden. Maer hy wepgerde sulckx wel instantelijck met besehzende gewichtige reedenen: boozwendende / dat het booz haer persoon weynigh reputatie soude gereekent werden / dat sy selfs in hare moederlijcke Stadt / daer sy hups bestinge genoot / ende haer Heer Dader in soo grooten aenstetelijckheyt was gesteyert (dien volgende van alle menschen bekent) dat een het berge van hem soude werden gesept; sullen de sonder twijffel / in dien sulckx quam te gebent / haer en boozgenoemde Dader daer van te hozen tijt volkomene ijdinge ter hande gestelt werden: Welcke / en andere diergelijcke reedenen niet dat by haer met volkomene satisfactie zijnde aengenomen; soo heeft hy haer op een seker eelijcke en satisfactelijcke plaesse van eenige sijner goede bekende vrienden ingebraecht. Alwaer wederomme / op haer verzoek / een byne kamer booz haer behoeft maer alleenig zijnde ingeruppi: sy / met een se teug gesicht en effen troestie / tegens hem aldus heeft begonnen te spreken. Hoedanig wy hier te plaesse zyn by den anderen gekomen / en op wat booz een manier ick u heb doen komen / sulckx is booz u veel te openlaet / dan dat ick dat selfs / met vele propoosten den hals te b'eken / behoeft te retereeren. Wes halben alleenigh maer by dese gelegenthyt noodig zijnde / dat ick de bewezende oozsaek van dese onse t'amen-komste gae te boozselijn brengen. En niet tegenstaende dat ick van te vooren wel versekeren / dat gy die booz-genoemde bewegende oozsaek / sonder seer groote verwondering niet en sult konnen aenhooren: so sal ick deselbige ebenwel noehtrans het alder eersten openbaren / en daer na oock niebe alle oozsake van verwonderingh u traechten ontneeren. Ick sal meede ten eersten aensien verzwijgen de natuerlijcke op-lopentheyten en onberdaegsaemheyt van mijnnen onredelijcken Dader: want pers sodanig te swijgen / wt welck te openbare klaerheyt / die van de Soit op den helderen middach / niet en behoeft te swiechten / magh men niet dan booz overgrote discretie / ende wel-willigheyt estimeeren.

Langen tijt hebbe ick van met een geduldige en goederrieken verdaegsaemheyt geleeden / dat my / van mijnem Dader / in de plaesse van vaderlijcke en aengename bejegeninge / niet anders en zyn toegemectert dat knorrighe / hult' ende / en eholot heque seheit woort. Maer nae dat eyndelijck sijne oploopenheyt soo duibeloos is gewoorden / datse booz niet nant te weerelt niet dat lijdsaem en kan zyn: so hebbe ick / ondaner mijn selven / moeten resolbeeren / omme sijn verstaedelijck hups noot-sakelijck te verlaeten; en booz het verlaeten van sijn boozgenem' hups /

0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13

De se belofsenisse dan recipioquelyck met eenige weynige solemnicp-
ten zijnde bevestiget; naer het bevestiget / den tijt van de verclaringhe ha-
re. Daders hups voo vast geaert steet; ende naer desselfs aert / uer
die voo gemelte stamet / in dewelcke alle deser handel was berecht / zyne
de gesheiden; somnige andere disoortse noch / die / die hoze te wester
met voozachte werden ver swegen / gevore: Soe begaf yder van haer
sich wederom te hups toe; sy haer dat van haer Dader te Welft; hy
na dat van sijn Meester / den Dyeuere Dierck / naer s Czabenhage.

Doch alsoo / gedurende dien tijt / dat die voozgenoemde beslyp was
vast gestelt / den Hooghwijfen Heer en Meester den Advocart Rups / die
tegenwoordig Schepen is van den Wage / sijn voozge pzetensie op Tuff-
stouw Magdalene van der Duffchen; dewelcke / gelijck hier pas te voren
bestaen / mede van vooznamen was geworden / om gelijckelijck met haer
singer Suster Tuffstouw Zara van der Duffchen op een / en de selvighe
tijt / haer Daders hups te salien oertwijckere: soo liegerde het gebal / dat
hy oer haer persoon / diene sepe dat aere die Drediane Dominie Van-
man van selfs mede haer enclimare toe het Dastoo; sich vreesch soude ge-
openbaere helibe / niet veel vreegeeffte moerpe noch tegeport en be-
hoefde te weten te verstaen. Want somnige menschen / die vooz onkande-
ge in dese sake geen sine en begrepen geen pzetere te werden / willende se-
stiteren / dat sy leyden selfs die voozgenoemde Tuffstouw / in eenere
persoon / hebbende haer eehe op hierre / dat / inden primant andere / dan
dien Hoogberoemde Rups / haer / vooz de tijde van haer Dertwijckel sup-
ten / had komen te pzetendeeren / dien voozreffelijck Heer Schepen / an
haer niet te pas soude gekomen hebben: dese menschen (segge ik) upe so-
davighen te hermen gegreben haer oozderl vellende / hadden (niet gelijck
sommige Schepenen in de Dier selhar niet vooz een oorse in 't zijffer ge-
rekeret werden) hy haer selven hanerastelijck bestoren / dat / als een mensch
vreeg is / hem als dan wel selfs een Lups soude de heel af byren. Au / de-
se dingen / als tot oere pzetere saerli niet anders / dan inare hoze lijck
in 't voozby gaen / toe behoorende / gabeit nochreng in het vooz-gealle-
geerde beslijnt somnige swaer-wiechrege veranderingen. Want daer den
tijt / van den Oer-Bevengemester Dierck van der Duffchen hups te sal-
ien verclart / tegens Welft he Kermisse vooren was vast gestelt; soo
begrebe juist het voozge spreker gebal / dat dien tijt / oer de oerber-
wagte Wyplost van dien voozgemelten Hoog-wijfen Heer en Meester /
in de plaerf van Welft / tegens Haegsche Kermisse witer het hoze en
verandert.

Ende niet te genstaende dat dien verre-stenden Tongman van te vooz-
ren al / een dat dien tijt selfs oock al van haer alleenigh was verandert /
met vreeschepene redenre had aengewest / dat die voozgemene conreerde
veranderengj souder twijffel groore disoorden en inonvenieren soude
betmogen te causeren; sprekerende / onder andere / toe ditte eyndere
wel expresselijck het exempel van Mozaigne en Tuffstouw Orleans / het
welcke

welcke doer een tijt noch vreesch eest was voozgevalle / ende van die
stae en 't Hof benbegare seer hoogh en rebel ongenome: seker alles en
moer geensines bare: want sy van haer zijde daer op tot aertwoorde
quam te verclaren; dat het precipitane capere van Mozaigne met
een heel ander oog most werden ingesien / dan het verclaren van haer Va-
ders hups. Warrone? om dat Mozaigne een Tuffstouwre den hups
hadde gehaele / dewelcke / mee sulcken verclaren dat voozgenome hups
niet cragen te verclaren / gelijck sy cragen dat van haren Dader. Oer dat
Mozaigne een Tuffstouw met kraeche en geweld upe den hups gehaele
had; daer sy in tegeendeel sonder geweld en dwangh / bywilligelijck / van
selfs / van vooznamen was / upe haer Daders hups te seiden. Oer dat
Mozaigne een Tuffstouw / tegens haer wel en daerh / vrede van haer
Dierden en Maegen quam weg te voren; daer hy in tegeendeel haer niet
en soude verboeren / naer selfs van haer persoon / vrede van sijnre vrienden
en maegen / ja genoglaem tegeus sijnre wel eere daerh / verboert en weg
gehragt soude werden; sullende in alle dese voozberhaerde aertre geen ge-
weld altoos primant werden aengedaen; geen delere te pzetere / daer
eenig inreth / dan sy alleenig / de schult van soude behoere te dzagen.

Warrone? daer voozreffelijck den beslyp voozde Tongelingh een
heer onder deere hem hebbende gestoken / en wel expresselijck gepzetere /
dat van sijnre zijde geen veranderinge altoos te daer reguere en behoude
te werden te pzetere: so en wite te lere / daer te pzetere nog voozders bare
eenige emare geere is voozgevalle / dat daer hy van haerem weghere met
noch een goere Dingeren is begrengte geworden: daer te vooz-belofte /
van weder-zynen met ege bloet onderreken / zyne gemare reide gepas-
seert: dat sy selber al haer goet / niet parck en saken hem algeer in
den Wage heeft roegesonden / toe silber / wolle / linden / jaer karmen en
hays-bozels inclups: dat sy vore / onere alle dat voozgenoemde goet
te op te supere / expresselijck een enere koffer heeft laere knopen: daer
nog een dag a ewer / vooz sijn saffament / aere hene een groore silber Doos
met Wyple-syckere (waer op Haegsche Kermis-dag haer Suster Ma-
gdalene van der Duffche het eerste Gebode heeft genooten) quam oere
te seiden: dat se aere beyde haer voozders het verclaren van haer Daders
hups heeft gepenlaere / dewelcke haer seer gaerne en goetwilligelijck
de rompagere van Jacobus Overheul hebben veracore; gelijck oock
van gelijcken gedaen heeft Tuffstouw Magdalene van der Duffchen /
haer eerste Suster: dat se nog alle d'argemereen bareen sekeren Wyf /
vooz dewelcke sy haer voreert aere haren Dader soude genogseere heb-
ben / an hem Overheul vooznoere wel klare en eyndruckelijck quam te
suppedere: een eyndelijck dat sy noch eenen Wyf vooz het alder-
laeste geschiedere heeft / vooz dewelcke sy hem inregeerde algeer te
placere toe den Kermisre toe gaere / oere haren Wyplosts-tabbere
van daer teghere Sonnevandag van de Haegsche Kermis toe Welft
met sich mede te byenghen; alwaer reghere dien tijt merde een

wagen aen de Post-poozte soude gereet staen / ende sy hem sonder fout op de Veste kunden: want haer selven alsdan sullende beynen in de vooch-predicatie te willen gaen / soo soude sy / in de plaetse van dien / dien tijdt waer genomen hebben / onne met hem een groot stuck weeghs nar Zabandt of Blaenderen te helben henen geuogen.

Maer also / vooz de expiratie van den bestenden tijt de saecke gantsch verheerdelijck aen den Out-burgetmeester van der Duffchen was aen-gebracht; ende van den Out-burgetmeester wederomme aen den Heer President Johan Deedel: soo hadt dien hoogh-gemelden President / sonder nochtans behoorelijcke informacie der saecke genomen te hebben / sonder oock penant van alle de Raets-heeren daer van eenige de minste openinge gedaen te hebben / dien waerlijck ongeluckigen en onschuldigen Jonghman in appzchenfse doen nemen: zijnde notoir dat selfs naer de vooz-gemelde appzchenfse niemant noch van alle de hoogh-gemelde Raeden eenige de minste openinge was geschiet / dan met een slijngerslagh slechts aen den Heer van Paeldam en Fanning. Ende behalven dese twee / die de zijde van den Heer Deedel gesent wetde te houden / en isser niemant van alle de Raeden geweest / dewelcke eenighe pzaadberentie der geheele saecke hebben gehad.

Den Heer President / aldus goet-gebonden hebbende te moeten gepzedeert werden / hadt niet alleen last gegeven / omme Jacobus Overheul in persoon te arrestieren / maer oock alle sintz naer sijn Meester den Procureur Dinek laten ontsien / omme hem in de Verrecks-kamer van 't Hof van Hollandt soo langen tijt te hebben doen verhoeden / tot dat hy sijnen voozgenoemden Klereg aen mijn Heer den President hadt overgelevert; gheijckertwijs als of een Procureur alle de daerden en aente van sijn Kleregen gehouden soude zijn te moeten verantwoozden en betwengen.

Den geheelen vooz-middag nochtans vrychteloos zijnde geexpireert / geduertende den welcken hy Overheul gantsch ontfesch: oomt op het binnenhof hadt twesen wandelen: zijnde als mede in de voochse kerkmisse al ingeluydt / waer geschiet? Den Post van 't Hof ende den Deurwaerder Verbeeg / geassisteert met twee dienaeren der Justitie / en om sin haer geensung / sonder nochtans behoorelijcke Commissie van 't Hof te hebben / het hups van den Procureur Dineck in te reeben / ende aldaer met sonter geweld te soecken ende t'achtervolgen den persoon van Jacobus Overheul: hem (het schijnt ongelooffelijck) op een gantsch onghoort ende barbarische manier te haechen en knoop van sijn voochtrigantenselijck af-slijdende / op dat hy / gelijck een struyck-roover / sijnen vooch geduertig met sijn handen moer ende bast houden / haer niet ontloopen nocht tegen-weer en souden aanbieden. Soodanigen kracht en geweld hebbende begonnen in 't werck te stellen / soo hebben sy noch daeren-booven dien Miserabelen Jonghman / op den vollen en slaeren middach / gedwongen sich mit het hups van den voozgenoemden Procureur Dineck te moeten op straci begeeben; gedzegt / dat / in geballe hy niet geenen

geenen genoeche en begerde ober sijn boeten te gaen / sy hem alsdan / gelijck een absoluuten straci-scheider / souden vooz trecken en knoort hebbende / om den op-gemelten Post en Deurwaerder in alles vooz die tijt te ghoozamen; hy / met de traenen in sijn oogen / het hups van den voozgenoemden Procureur heeft moeten verlaten / verbolgh dooz-de twee dienaers der Justitie / dewelcke hem sijn koffer (i gant sy met openbaer geweld / het geheele hups van den Procureur Dineck onbehoorelijck doozlopende / van boveren in het alderhooghste / tot ontfangh neder hadden getrocken) seer injurieuselijck nae-dzoegen. Treckende als mede den vooz-gementioneerden Post en Deurwaerder / in sijnen dewelcke dien ongeluckigen Jonghman tot de vooz-poozte van 't Hof te / gedwongen wierd geduertig aen te marchieren / hem / die / van beschaemthem geent van sijn oogen der veele opstaen / sijn mannel wel dieht om 't hooft hadde voegestagen / de mannel geduertig oock van 't hooft; op dat hy die te meerder en slaerder van alle vooz-by gaende personen soude inogen gesien en aentehoutu werden.

Maer naeuwelijck en hadt hy in een weynig tijt op de vooz-poozte van 't Hof maer stil geweest / of siet / ten alderreken verschijnen daer / vooz sijn verflagten gesicht / den President / met wel het ineste-part der Raets-heeren: dewelcke / gelijckert hant haer selven hebbende ingebeelt / een aghlistig persoon van minder niet dan 30 jaren te sullen hebben gebonden / nochtans met groote verwonderinge met anders en quaemen t'aentehoutu / dan maer een bedzoelden en onnooselen Jonghman van ontreent achuen ellendige jaren. Dese al-reventwel niet ontvermindert / soo hebben sy hem / die noch vol schacme / commotie / ende perturbante staelt / ende van dien geheelen dach noch niet eenen krumpel eereus ober sijn heri hadde gehad / met een hopen t'ois-moedige en barfche vzaegen soodanigh gemintdeert / dat hy / in een dach of twee daer nae noch / geene de minste spijse en heeft konnen gebruycken.

In sulcker voegen dan zijnde geexamineert / ende op alle geexamineerde poinereit met soo groeten en goeden fondament hebbende geantwoort / dat selfs verschende Raets-heeren naederhant hebben verlatert / dat hy erbarmelijck / tot sijn aldergrootste onschult / in appzchenfse was genomen: soo heeft men hem nochtans alle de vzeven / dewelcke hy van Inffronto Zara van der Duffchen hadt ontfangen / ende dooz dewelcke hy sijn onschult slaet en naeckelijck soude hebben konnen vooz den dach vzeigen / seer onbehoorelijck afhandig gemaeckt; alderhande access van buyten ploiselijck afgestagen; als oock sijn defensie dooz Advocaet en Procureur seer onredelijck gemeygert: daer nochtans niet dat al te secker bleeck / dat den Out-burgetmeester van der Duffchen daer alleenig maer op upt was / omme dien alder ongeluckighsten Jonghman langentijt geincarcereert te doen houden / op dat / dooz het marteren van dien / hy epudelijck soude gedwongen zijn geweest / gantsch en gaer nae sijn vppen te hebben moeren op-dausen. Ende

0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13

Ende dit is/booz soo veel als mijne secker kennisse booz opregge waer-
 hope doest een coon stellen wel hee alderbooznaemste / daer ointene de
 saelic van Jacob Overheul en Zara vander Dusschen gebienstighlyc mag
 boozden dach gebzage weeden: Vebbende booz alle dingen niec affiema-
 edelijck durbe herklacen / hoedanig men sepe / daer selfs de oberledene
 Wuyghvrouw vanden Oue-Wuzgermeester Dieck vande Dusschen / tot
 hebozdeinge van haer beyde onderlinge Ceouw/hee bobenste dackben-
 ste van 'e huyg (gelijck Jupitee by Panac quam nederdalen) hadt
 weere ee gebzupcken. Ick hebbe mede verswreegen / hoedanig oock selfs
 den Oue-Wuzgermeester in persoon die gene geweest is; dewelcke (so wan-
 neer sijnen obeerledenen Soon by Jusscou Zara vande Graec d'amoueg
 hade gemaeckt / ende mee haer Hubselijckse keloften gecontaccerec /
 huyten en soude kennisse van beyde de eespeerde Onderz/dog daer naer
 daer selvige mede zijnde ee boozschijn gekomen / ende daer obee vanden
 Vader de e jonge Jusscouw aengesprooken / op deese gesepde aenspraecke
 geen antwoort en heese beeleene / dan tuetut! Isee anders niec? Ick
 sepude mijnen haer nye / een pegelijck mag sozge dzagen booz sijne Ven-
 ken. Webbe als mede niec coneyse wille ee keinen geben / hoedanig by
 Oue-Znegeemester vande Dusschen alleenigh die gene geweest is; de-
 welcke mee pieck en swaert booz den Delschen Predicant Wozings heest
 gesteeden / op daer hem / obee daer samenle weeck van Jusscouw Agacha
 Welhoeck / booz de Magistraec van Delft / geene die nimmste infamie
 nogte incombemeneen en soude wedebaren. Vee welcken nochcans / bez
 nebens alle andere boozbechaelde actie en wercken nooit ende diec-
 halben oock waecageigh zijnde; obee sulcx dan wel ende ee eeghe inge-
 sien: Soo sal boben alle dingen bijcken / daer hee nu soo dielmael ge-
 mentioneere krecht op den persoon van Jacobus Overheul, met geene
 rechtbaedighheyt altoog en beemaght beweeghe / 't laec staen geerecht-
 baerdighe weeden.

Eestelijck om dat hy in geenderhande manieren suspectus de fuga en
 koste gevozdeele weeden. Wane Jusscouw Zara vander Dusschen hem eoe
 Compagnon in hee verlaecen van haer Vader huyg alleenigh maec heb-
 bende gerequireere: Soo is hee secker; daer sonde haer geselschap hy al-
 leenigh nye Hollanc niec en soude vercocken hebben. Wice hy kome daer hy
 noch een nyz of andechals booz zijne appzehenste (na daer hy al volhornen
 wist/daer hee boozneent van Jusscouw Zara vander Dusschen was nyegekho-
 men) met den Deucmaecder Webeerec op het Witnen-hof vanden Hage
 heest staen praten; selfs lang nae dien tyt / oot den Heer President hem
 hee krecht hadt aenbebooken. Weshalben niec suspectus de fuga zijnde/
 ende de gebangenissen naer eeggen / niet eoe scaffe / maer alleenigh om de
 Menschen ee bewacen geinbencere ende besonnen: Soo is hee secker
 daer hy naec krecht geensines en beemoght gebange geset werde. Sepe
 mijn Heer Paulus hiee op / daer hy mee de Jusscouw soude dooz ghe-
 gaen hebben / indien hem sulcx met kracht en ghewelt niec en
 was

mag belee geweest: Soo sal ick hem daer op tot an ewoozt beeleenen / dat
 hy sijn seggen mi noch inder eenigheyt mee de waechere niet en sal kont-
 nen bebestigen. Doch schoongenomen hee was alsoo: Soo is nochcans
 naec tegeen wedecom notie/dacinen eoe geen exeremicepten en moet bez
 vallen/daer ande sacliepen eoe eenedie konnen gebzupcke werden. Diec
 dan/soomen Jusscouw Zara vander Dusschen (dewelcke alleenigh de vor-
 binck van hee geheele spel was / ende dewelcke mede ineste commotie
 van heeren Vader in huyg hade berinogen opgestooten ee werden / in
 een vast-eoe gegrendelde kaamer weesteckere hade gehouden: Soo is hee
 secker dat Jacobus Overheul niet haer niet soude hebbe konnen booz-
 gaen. Sepe mijn Coustratec Paulus noch beede / dat / aengaende
 de gebangenisse / in den jaer 1613. hiee ee Landen in gesten / daer de booz-
 noemde gebangenisse niet alleenigh toe bewaeninge der Menschen/maer
 oock tot scaffe sijn gepzaccerec geweest: Soo sal hy gelicken ee confi-
 deceren / daer / soomen de gebangenisse eoe scaffe wil gebzupcken / dan
 al-ebentwel nog in 'e arcesteen van den onschuldige Jongman een santce
 is begaen / dewelcke geheelijck kome ee seijden eegens alle sozmen van
 proceduereen: wane hee e'eenmael onghewoozt is / daer men niec ab-
 accionis instiencione / maec penez infligacione sal beginnen.

Ten weeden / of hee mi saecke geweest was / daer hy Overhoul susper-
 tus de fuga neemoge gedeceneert te weeden / soo en was hy nochcans
 aen geen delice seyndigh. Wane aengensien hee sece evidencelijck is / daer
 Jusscouw Zara vander Dusschen wel degelijck alleenigh hee huyg van haeren
 onbeedzaeggelijcken Vader soude verlaecen hebben / by alden daer Jaco-
 bus Overheul / in hee beelaec van haeren opgemeleer Vaders huyg / niet
 en hadt wille belooben geselschap ee sullen gehouden hebben: Soo
 bijliche onwedeeleggelijck / dat soodanigen geselschap-bondinge hie
 geensines als Delice / maec als een fonte weeck van compassie moec
 toegereckene weeden. Weshalben daer hy haer als nog geen geselschap
 heest gehouden / doch alleing naec belofte gegeven / van haer geselschap
 ee sullen gehouden hebben. In dan / wademael dit het eenigste is / van hee
 welcke hy heese konnen beschuldighe werden / ende dit mee eegge geen de-
 licet en mach geschat weeden; soo volge wederom als bodren onwedee-
 leggelijck / daer hy aen geen delice ee Werede schuldig was. Maer beede
 van gelijckenisse toeening delict: Ick neemp ee hy / daer hy op haer be-
 soeck van hoozmeine was geweest / sig met haer booz eeuwig te absenee-
 ren: wae seg ick / op haer beesoek? Vae hee saelic zijn / daer hy haer / met
 geweest / tegens haeren eyzessen wil / hadte eeggen eontboocen: wie hooz-
 den oope sijn dagen sustinereen / daer een simpele wil / sonde effere / inder
 eenwighheyt andeers was gestraft / dan in maecere van gequeste Majestepe?

Ten derden / schoongenomen hy mi al / ober hee gime boozbechaelde
 is / van delict hadden konnen aengesproocken weeden / soo is hee al-
 ebentwel onedelijck / daer hy / als een accident maec byde saecten een
 pzincipaale zijnde / sal byde huyg gehat werden / daer de beweeghende
 oozsaecke

0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13

oorsake (dat is de jonge Juffer) ongemolesteert werd gelaten. Dat sy nu van hare zijde de eerste aensendinge tot het verlaten van haer Vaders huys heeft gegeven / blyck u op het gunst wy hier bootens verhaelt hebben soa klaert als de Son op den helderen middag: gelijck oock nu dat selbige verhaelt seer naectelijck kan afgenomen werden / dat sy alleenigh de principaelste en beweegende oorsake is. En behalven dat alles noech / soo consteert: i' eenemael indouwelijck / dat Juffrouw Zara van der Duffchen noech ten huydigen dagen van geen ander boozneemen en blykt / dan (niet tegenstaende sy nu het geselschap van Iacobus Overheul niet en kan gemeeren) omme alevenswel niet klaert en gewelt haer Vaders huys moedelijck alleen te willen verlaten: protesteert ende wel expresselijck / datse niet een omme sien langer in haer boozgenoemt Vaders huys en begeert te blyben. Waer oever sulx een jonge Juffrouw van wepnin- ge zijnde / gelijckel handt niet haer. Suster het huys van den soodanigen te verlaten / welckes aendoende ongelijck sy niet langer sufficient en is te konnen ocler een / ende op haer repse een welbekent Jonghman / die sy heftigh bemint / tot geselschap komt te versoeken; hoe kan men sul- ken Jonghman / die niet / sonder seer groote exalteratie / tot dat booz- noemt versoeken vernochte gedisponeert werden / van deliet aenspreke / ja van de kop grijpen / daer de jonge Juffrouw selber in vrede blyft siten / ende van geen deliet ter wecht en wert geaccuseert? Hoe! sal men een Juffrouw / die peis doet wil / t' gunst de rechte selfs in slabe gepermit- teert hebbe / ongemoeit laten; en een Jonghman / die dat geene / i' welke van de Juffrouw naer rechten vernochte gedaen te werden (naet dat hy dat selbige laten ijt / doch vrechteloos / heeft tegengesproken) alleenigh maer sal aensien ende gedoogen / by de kop grijpen? wat dat barischeit / en onghoorden saeckisse in aller eukwen / soo langh noech als de wereldt gestaen heeft / van sy leven dagen tog gehoozt ofte gemagineert? De rechten die leeren ons / dat het een Slaef geoorlooft is / de gramshap van synen onverdriegelijcken Heeren Meester te troghen onbluchten? Hoe veel te meer dat sal het dan hier te Lande een Dochter geoorlooft zijn / de onverdriegelijcke gramshap van haren Vader te moghen ont- vlieden; ende hoe veel te niet doch booz een Jonghman / een soodanige Dochter op hare speciale supplicatie te willen het geselschappen. Ende behalven dit / soo leeren de Rechten wel indruckelijck / dat de saecke van den aenghesaeghten veel favorabelder moet zijn / dan die van den aen- klager; waer is noch sulx hier in geschiet? of moeme booz saven ag- ten / dat den Aenghesaeghten pei sochtelijck wert gearresteert / daer de Dochter van den Aenghesaeght (niet tegenstaende wel indruckelijck quam se consteeren / dat sy alleenigh / indien der anders eenige schult was be- gaeu / daer oever / als booznaemste oorsaeckersehe / moest aengesprooken werden) ongearresteert ende ongeboeert wert gelaten? In allen gebal- ten is mijns bedunckens in dese saecke veel stinnet geexorbiteert / dan ten tijde van den Dat tog van Alba / ofte ten tijden van Prins Mauris / ofte

ofte van Prins Wilhem de I I. onsterffelijck gedachtenisse. Want doert ter tijt werden de Pensionarissen gestraft / om dat sy i' aet aen haere Prin- cipalen hadden gegeven: maer hier wert een onnoselen Jonghman by de kop gegrepen / die / bei de van raet gegeven te hebben / een Juffrouw / t' gunst al te de booz vast gestelt hadt / wel naectelijck / heeft afge- den. Doert ter tijt hadden die boozgesende Pensionarisse al effeertelijck i' aet gegeven; maer hier en was het effect van de geheele saecke noech niet volbracht.

Ten vierden / soo het al saecke was geweest / dat men het verlaten van sijn Vaders ouerbragelijck huys booz een rapins had moeten opnemen gelijck sulx van mijn Constatir Paulo i' ourecht is: gedeponeert geweest / soo is het alevenswel onghoort / dat de rapitice vrygelaten sal werden / ende den gerapiceerden / persoonelijcken gearresteert. Of soo in materie van rapins / die gene allechtelijck / dewelcke onvoert wert / persoonelij- ken moet gearresteert wert den; soo dunckt het ons onderrevertie een seer groote onbehorelijckheyt / dat men / in i' reguar van Mozaigne en Juffrouw Orleans / her regendeel heeft gepraeticeert. Want waerom is Juffrouw Orleans niet gearresteert / en Mozaigne ongeperseu- teert ende onbet volghit vry gelaten? Dat nu Juffrouw Zara van der Duffchen in cas subiect alleenigh maer rapitice (soome dit haer boozne- men eyghenlijck een rapins maech noemen) moet geoordeelt werden; heeft sy selber booz dese genoegsaem romt uyt verklaert. Want soo want- keert als Iacobus Overheul de booz geen eer de veranderinge des tijts / van Delfsche of Haeghsche Keruiffe / niet het exempel van Mozaigne haer hadt soeken uyt den hoofde te praten: wat booz am woordt gaf sy doen toch / tot saluie van soodanigen geallegeert exempel? Mozaigne (sepe) had een Juffrouw / tegens haren wil en danck / verde van hare Vrien- den en Waegen wegh geboert; maer sy en soude haer in regendeel niet wegh boert / doch selfs van haer persoon / verde van sijn Vrienden en Waegen / ja genoegsaem tegens sijnen wil en danck / verboert en wegh ge- bracht werden. Dit heeft sy doen ter tijt gearntwoort; en ielt ben verse- kerit / dat sy nog ten huydigen dage geen ander antwoort en sal t' achten te verleen.

Ten vijften / by aldien het verlaten van sijn Vaders huys een nooit rapins moet geclert wert den: by aldien dat ter geen onbeschept moet gehaecht werden misseken een boozneeminge en het effect van een sake; jae by aldien in materie van rapins den gerapiceerden alleenigh / en niet de rapitice / (niet regende in i' reguar van Mozaigne en Juffrouw Orleans / anders is gepraeticeert) persoonelijcken most gearresteert wert den; so en vernochte alevenswel den Heer President Debel / alleenigh / op sijn eigne antwort / geen Arrest verleenen op den persoon van Iaco- bus Overheul. Want eerstelijck so was den President Maegschaps hal- ket verplicht / om sig selven / in alle de sacken van den Our-Burgemeester. Dierst van der Duffchen / te hebben moeten verexcuseeren: om dat hy heet President en de Vader van den boozneemen van der Duffchen vol- te be-

le Neben zijn. Ten anderen soo en is d'Authoritheit van den President soo groot mer/ dat hy alleenig/ op sijn eygen credit/ arreft soude mogen verleenen op eenige personen. Want het 27. Artikel van de Instructie seyt wel vordrukelijck/ dat op alle Requesten/ die gedaen sullen worden hy monden ofre in geschijfte/ gebeliberreert sal werden by den Stadthouder/ President/ ende de Raden/ ofre by den genen / die by den voozsehzen Stadthouder/ President/ ende de Raden / daer toe geordineert sullen werden. En behalven dit/ soo en was het ook den President niet geoorloft/ alleenig/ een eerlijck Jongman/ sonder voozgaende dupdelijck informentie van sake / soo secht wegh maer / by de kop re laren grijpen/ en in een gar re sinjren. Doch hoe konde hy volkomenlijck zijn geinformeert/ daer hy/ op de jaren van den vooznoemden Jongman/ geene andere/ dan maer gemagineerde informentie hadt genomen. Want vermeende te doen gehad re sullen hebbe niet een persoon van 30 jaer / was t maer van 18. rechrstrijdig de beschreyene Werren/ dewelcke gebieden/ dat men in allerhande Beliere niet acht nemen op de sonelikeit ende d'oneerbaarheid van den persoon: zijnde als mede vooz desen alrijts by het Hof verstaen/ dat een appzeheuse / dewelcke geschiet sonder voozgaende behoorelijcke deliberatie ende informentie son nul is / dat de selbe vooz een volgende informentie niet en kan werden geconfirmeert.

Ten seften/ alhoewel inden Heer President/ alleenig / op sijn eygene autoriteit/ Arrest/ had mogen verleenen/ so en vermoecht naer Regren alcontwel niemant mer geweld nyr den huys getrocken werden: ende voozmainelijck so waideer men pemaent luyrens huys seer gemachelijck kan bekomen: gelijkerwijs alhier geschiet is; want den Jongman heeft mer den Deurwaerder. Verbecq ten half twaleben vooz de middagh nog scaen yaren: zijnde alsdoer al lang vante voooren hem Deurwaerder van den Heer President belast geweest / dat hy den voozgemelten Jongman in appzeheuse soude nemen. Sulcx dat het/ onder reberentie / ons seer apparent schijnt/ dat dien voozsehden Deurwaerder / het huys van den Procurent Driek in allen manieren heeft trachten te diffameeren: een huys (seg ick) het welcke/ hadde den Jonckman al schoon misdaen/aen dese sijne misdaden geensints eenige be minste kermissie / hi laer scaen deel quam te gemeren. Doch wat kan men pemaent grooter injurie en infamie aendoen/ dan dat men nyr sijn huys/ op den vollen klaren middagh/ een eerlijck Jongman/ met Schour en Dienders laer gebangen nemen? want heeft Romo selfs nadat hare Dynheit/ vooz de eenwige Dierereus/ den neck was verhoeken/ niet konnen lijden/ dat men pemaent mer geweld nyr den huys soude gaen halen; hoe heel re min sal men alhier in Hollandt/ daer de Dynheit so dier gekost/ verstregeu/ en geschat wert / konnen verdragen/ dat een eerlijck koopmans Soon / nyr een eerlijck mans huys/ op den vollen en klaren middagh/ mer krageu en geweld / sal voozgeperst werden; de haeten en lmoop van sijn voozoch (t gunt men selfs aen voozraigne niet heeft durben doen) los en afgesneden zijnde? te meer; so want neer men reguard sal nemen/ dat/ so een eerlijck mans huys vooz eerlijcke luyden

luyden geen verlige en hysch schijn-plaetse kan verstrecken / als van de geheele Republike van weynig Dynheys sal moeten geschat werden: vooz dien het seker is/ dat alle huys houdingen de fondamenten zijn van de geheele Republike.

Maer ten sebenden / soo en vermoecht hy mede na het inslyden van de voozseker kermissie geensints in appzeheuse genomen werden: om dat van ter ryde selfs aen alderhande sache van geoorlofte kermissie verleen werre/ om/ gedurende de kermissie / van gene voozgaende kermissie in geenderhande manieren te mogen georresteert werden. Ja is nog in verseher memorie/ dat sijn Koninkl. Mai. van Groot-Brittangie/ gedurende sijn ballingschap nyr Engellant/ alhier in 's Gravenhage onder beneficie van de ingeslypde kermissie/ van sijne verbliff-plaetsen tot den Ambassadeur van Spangien heeft mogen gaudeeren/ mer regentiaende den Keld. Dwinging doen seer heftig na sijn verreck quam re solliciteren.

Ende en vermoecht ten agsten geen Deurwaerder ook eenig arreft doen/ sonder voozgaende Commissie / want sonder Commissie heeft een Deurwaerder geen meerder vermoegen/ dan her alderminste/ simpelste / en voozwaerste mensch. En hier en voben so luyt het 91. Art. van de Instructie wel vordrukelijck in deser manieren; Dat/ om re adverteren deereenters van 'r gene hi re doen sullen hebben/ de voozse. Executeurs al voren ernstig sullen visiteeren de huysen / die aen hem geordineert werden. Hoe is het nu mogelijck/ dat een Executeur of Deurwaerder al hooren ernstelijck sal visiteeren de huysen (dat is sijn Commissie) die aen hem geordineert werden/ daer hy gene Commissie alroos en heeft? Zept mijn Confrater Paulus hier op / dat den Deurwaerder mondelinge Commissie hadt van mijn Heer den President/ die doen ter rijt her geheele Hof representeerde: soo sal hy gelieken re werten/ dat een mondelinge commissie/ in sodanigen importanten sake niet genoeg en is. Want andersints onder dien deelmantel soo soude sijnre de grootste onhepen en bedygerpen konnen verborghen zijn / die men innermeer soude waeremeren te bedenken; want op sodanigen voer soude een simpel Deurwaerder/ spelende mer den naem van den Heer President en 'r Hof/ een der bestigste en gequalificeerste Heeren van 'r Land (want sulke dingen vonden wel gebeure) by de kop konnen grijpen/ en hem in 'reene of 'r andere verborghene kor opstap ten en sitren laren/ daer hem nog mensche nog mensche gelijck naderhand en soude werten nyr te binden. Waerom ook de selbe Instructie op het 119. Art. wel specialijken belast/ dat/ indien partye/ regens den welken eenigh exploit gedaen sal werden/ aen den Executeur begeert re hebben copie van sijne Commissie en relatie/ den voozse Executeur sal gehouden zijn hem die re gelbe. Welcke hy hem nochtans niet en soude konnen geven/ als hy des selbe van te voooren selfs niet en had ontfangen. Zept mijn Confrater Paulus hier weder op/ dat vooz aboon van den Raet naderhand des Deurwaerders Commissie gebleken is; so hebbe hy tot antwoort/ dat/ 'r gunt van den beginne nul is / vooz een volgende daer niet rechrmatig en wert gemaeckt. Dat gedaen is / en is niet re herdoen: ende specialijck is

naet regten noot / dat / het gunt sonder vergaende. *publique* Autho-
ritate is geschied / niet publice; en kan gemaccht werde door adboop.

Ten negensten / soo en betnoechten hem naer sijne examinatie geen
eens van vziende weggere; als oock van gelijcke geensins komen af re-
staen / dat hy sijne defensie door Advocaten en Procureurs soude hebbe
moge te wege brengen; heel min hem hebbe mogen ontnemen die vzi-
den / niet dewelcke hy sijn ontschuld soude hebbe konnen verantwoor-
den. Want alle Criminaliste seggen / dat men naerder examinatie der
gevangen moet stellen in ruime plaetse / omme niet sijne Advocaten en
Procureurs te mogen spreken ende sijne defensie in te stellen. Dat meer
is / de Inquisitie van Spangie daer ober soo veel ende niet soo grooten
reden is geslaege / laet den beschuldighden tot access en hulp van eenen
Advocacat / als oock bewijs van alle sepen / die hy tot sijne defensie
wil allegeeren. Ja alle de Nederlanden hebben geslaegt ober de proce-
dure / gehoude tegen de Graeff van Egmont en Hoon / ende na-
menlijck / als dat haer niet en sijn gegunt Advocaten en Procureurs
tot haere assistentie. Ende mijn Heer den Prince van Orangie H. M. in
sijne verantwoordinge / op de bagijnge banden Procureur Generael / seyt
dat de gebrakenisse van de boosjeyde Graeff was regairreusert als naer
recht mogre bestaen / nae de welcke de gebrakenisse allecnig is die-
nende / om hem te verseeckere van den Persoon van den gevangen
ende niet om hem te beneemen alle conversatie / communicatie / adbps
ende tract / sonder dewelcke niet mogelijck en is / dat eenighe saecken
van importantie soude konnen wel ende behoortelijck beseyt ende verant-
woort werden.

Ten tienden / soo hadt men hem behooren ontfangen te hebben in
Ordinaris proces; want extra ordinarijse proceduren in onse Landen niet
andere gebuyelijck sijn / dan in saecken / daer het seyt mer den
naem alleen buyten twijfel delict en straffe mede brengen / sulcx dat het
seyt zijnde bekent / de straf nyr de Wetten nootdijck volge: Maer soo
wanneer de qualiteyt van het seyt is disputabel (als by exempel / als
men twijfelt of een neder-laeck is geschied by noot-weer / ofte niet?) soo
is altijd de maniere geweest / soo by t. Hoel / als by laege Reethers /
dat men den beschuldighden ontfangt in Ordinaris proces. Heeft dit nu
ergens plaetse / soo behoort het immers in dese saecke plaetse gehad
te hebben / daer de Principale heroozsaekerse van dat delict / van
het welcke hy sub en obreptelijck was ge-accuseert / selfs in Persoon
niet crimeneelijck en wierdt gemolesteert. Het delict en was oock als
nog niet volbracht. Ja verde van volbracht te sijn / soo ontskende den
Jongman wel expresselijck dat hy oopt of oopt gedachte gehad hadde /
omme de Justrouwe te hebbe willen onboeten. Ende niet allecnig dat
hy dit ontskende / maer wy hebben oock hier booreng seer dypdelijck
aengeweesen / dat de Jonge Justrouwe hem selfs heeft willen onboe-
ten.

Epit-

Opdelijck ende ten laetsten (of het al schoon geoorloft was geweest /
dat men in dese saecke soodanigh / als boosjeyde verhaelt is / had konnen pro-
cederen) soo en vernocht al-eenwel den Ouder-burgermeester Dirck
van der Dinschen geen Aenklager sijn van soodanigen saecke. Eerste-
lijck / om dat hy selfs wel wist op soodanigen manier hy sijne overledene
Huyf vrouwe / door behulp-middel van een daek-benstet / hadt konnen te
impetereeren: daer nae / om dat / op gelijcke boosballen van sijn eygen
Soon / hy aen den Heer van der Graef geene andere satisfactie en heeft
verleert / dan allecnig maer in dese woorden; *Out out! isst anders
niet? ick segnde mijnen haen nyr / een pegelijck bewaere sijne hennen:*
ten derten / om dat hy de saecke van den Medicant Bonius / die alreede
Juffrouwe Margha Wel-hoock effectelijck nyr haer Daders huys hadt
weeten te loeken / niet pieck en swaert heeft gepatrooneert: gelyck hy
eyndelijck oock mede dese sijne tegenwoordige Huyf vrouwe / tegen de
beloftenisse aen sijne kinderen gedaen / heeft willen trouwen / om dat hy
de gaeben van abstinentie (soo hy aen de Medicanten verclaerde) niet
langer en quam te genieten. Zijnde nae Rechten nootdijck / ende van mijn
Heeren de Staeten van Hollandt en West-vrieslande in hare Reductie /
nopende de Aere van seclusie / specialijcken geallegeert / dat men dat
eygenste recht in sijn eygen regnardt moet statuereeren / het welcke men
selfs te haeren in een ander gestatueert ende geuyert heeft: te meer /
naedemael de aengedoren Wet wel expresselijck seert / dat men in sijn
eygen persoon geen boosdeel en moet trachten te genieten / dan men
sijnen euen-naesten alreede effectelijck heeft aengedaen. Want twen
euen-naesten / staet er / sulcx ghy soo seer beuinnen / als u selven: Hier-
salben soo en vernocht hy in geenderhande maniere sijne nyrste dehoi-
ren aenwenden / omme eenen miserabelen Jongman / dewelcke hy wel
wist dat soo onwettelijck was geapprehendeert / door eene langhduerige
inretractatie te marreeren. Want het is kennelijck / dat het langh op-
houden van de gevangenen is geweest een van de notabelste violatie der
Privilegien / waer mede den Herrogh van Alba is beschuldicht geweest.

Ende hier mede de saecke ten principale zijnde afgehandelt; d'onno-
selheyt van Jacobus Overheul aengeweesen; als mede van gelijcke d'on-
wettigheyt van het Herest op sijn persoon / niet den gevolge en aenklac-
ken van dien: soo reede ick tegenwoordigh ober / tot solutie en weder-
legginge van die pomeren / dewelcke verders noch by mijn Constat
Paulum sijn te bett gebzacht.

Ten eerste pomere van sustincert hy dat dieberije is. Maer boosjeyde soo
veel als ons aen gaer; wy en gelooven in geenderhande maniere / dat
men niemandt van dieberije soude konnen beschuldigen / daer noch sijn
persoon / noch sijn gemoedt enige de minste blijcke van dieberije in alder
eentwe heeft laeten te booschijn komen. Den persoon / segh ick; want
op wat boos een tijdt of plaetse heeft hem niemandt in de wijde weerde
dieberije sien pleegen? Sijn gemoedt; want wie isst / die sijne quade
brgee-

0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13

begeerlijckheydt ofte nootdruftigheyt heeft hoortu openbaren? Met welke noch 't eenue noch 't andere niet waerheyt komende werden bezigtigt; soo volgt daer upt uoorelijck / dat sijne onnooselheyt als noechter rijt haeren glants tot in de wofelen doet opstichten: want alle menschen booz eerlijck en onbesoerelt tot soo lange werden gesummeert / tot dat het conrtarie wel klaer en updruckelijck wert bewesen. Wel is waer / dat mijnen Confrater Paulus booz-gegeven heeft / dat hy Overheul sich op onbehoorelijcker wijzen heeft traechten te verrijcken met her goet van eenige Heeren der Regeeringe: maer aengesien hy noechter de manier noechter 't goet selber updruckelijcken heeft gespecificeert; soo en is soodanigen accusatie booz niers anders aen te nemen / dan maer booz een loutere calomnie. 't Genighste nae alle apparenie soude het goet inoeren ziju / 't gunt Juffrouw Zara van der Duffchen hem heeft toegesonden. Maer dat soodanigen goet niet van hem en kan gestoofen ziju / 't welck van de epgenaerster niet pacht en sacht hem dagelijcks wert toegesonden; sulcks sal een kindt van 8 jaeren wel bemerken. Van de Epgenaerster / seg ick; want geen ander goet / dan het gunt haer absoluptelijck tot dagelijckchen onderhoude quam te subscriberen / en heeft sy ober gesonden: van het welke sy / booz soo veel d'obersejndinge beslanght / immers ten minsten als meestresse moer gereekent werden. Te meer / naedemael / booz her obersejnden der booz-gespecificeerde goederen / geene veranderingh van epgendom / maer alleenigh der plaerse is heroozsaekt. Want dat een onmondige Dochtert geseyt wert / niers epgens te hebben / moet verstaen werden ten opsigte van de verhemdinge / ende niet ten opsigte van den epgendom hy sich selven: want andersints en soude een Dochtert beneden haer 25te jaer geen volkomene dispositie besitten / omme restament te maecken. In allen geballe / naedemael Juffrouw Zara alleenigh al haer goet hem heeft toegesonden / ende sy van geen dieberheyt wert belast; soo is her besaceelijck / dat men hem / die alleenigh her toegesonden goet in goede verseechering heeft ontfangen ende bewaert / alleenigh ooch van dieberheyt soude konnen beschuldigen. Want ten quaetsten genoomen / soo den Oudt-burgemeester Durch van der Duffchen hem niet en ontsiet / sijn epgen Dochtert booz een dief-wegge te willen upsummen; ende soo in her obersejnden van dit booz-geuelde goet waerachtrige dieberheyt is gelegen: soo en hermagh al ebenwel den onbedrebenen Jonghman booz sinuer niet / dan maer booz heelder passeeren: die ten allen tijde noech dan booz soo goet is getrouweert / als den steelder.

Van debauche hem bozders te willen beschuldigen / is ongefondert. Want doerter rijt dat de boozmoende Juffrouw Zara van der Duffchen met hem haer Daders hups begeerde re verlaeren / weer elck een genoegsaem / dat hy niet meerder tot den Oudt-burgemeester en heeft ghewoont? 't laet staen sijn Dochtert gedebaucheert. Ende soo waimeer hy 't sijnen hups gewoont heeft / soo is het seecker / dat hy hooget onderdom /

dom / dan die van 16 jaeren / niet en quam te bereyken: zijnde dat selbige oock mede den epgensten daderdom van Juffrouw Zara. Wel halben wat appacentric isser / dat een jonge Bloem van 16 jaeren een jonge Dochtert van gelijcken onderdom sal konnen debaucheeren? want d'erbarentheyt heeft geleert / dat een jonge Dochtert twee jaeren eerder aenkomt dan een Jonghman / omdat het onkrupr eerder opwaseht dan het goede krupdr. Om welke redenen lichtelijck kan begrepen werden / dat / in cas van eben-oudheyt / d'onnooselheyt der swaere-zijde boben die van de spil-zijde komt te pvaleren.

Wat hy van ongeblaesentheyt soude te beschuldigen vallen / die soa meenighmael sijn epgen onberinghen booz een jinghe Juffrouw heeft rondt upt darben verklaeren; sulcks stel ick aen de upspzaech van alle soodanige Courrijanen / dewelcke haer dagelijcks werck maecken / van de salerren der jonghe Jufferen op haer pachtigheyt te frequereren. Maer ick neem' er by / den Jonghman was al hooghmoedig gewest: hoe! sal het in een byre Republike ongeoozloft zijn / dat een pegelijck sijn forturn maecte? sijn Dader en booz-ouders hebben ten allen tijde booz soodanige eerelijcke luyden veringert gewest / dat sy / booz het gesachte van den Oudt-burgemeester van der Duffchen / daer in geenderley maniere en behoeven te schaemen.

Bozders gepresubponeert zijnde / dat sijnen onderdom met die van Juffrouw Zara van der Duffchen te eenael egaelleert; soo valt daer booz van selfs om berde sijn gefabriceerde hedzegerien en arglistigheiden. Van gelijcken sijn opgetaepre losch-hoofdigheyt: want ooch boben dien / het gunt nu booz verhaelt is / oberbloedigh genoegh sal booz vast doen stellen / dat hy / dewelcke in alle boozvallende betactlaeginge ober-groore swaerigheyt booz oogen stelt / van geene losch-hoofdigheyt en vermagh gealonneert werden. Doch laet het nu al waer wesen / dat hy sonder weeten van sijn vrienden nae Danchrijck pooghe te verrecken: den Oudt-burgemeester van der Duffchen hadde hem daer nae toe den wegh wel volkomentelijck gebaent / soo waimeer hy hem op sulcken onsarfoentelijcken wijse ten hups upt sehopte / ende hem een vast en strop presenteerde om daer mede sijn selven te verhangen.

Dies dan tot de ketwertigingh van het booz-geciteerde Debys / het welke van den berongelijckten Jonghman in het glas van den Oudt-burgemeester met een Diamant is gesneeden / toe-tredende: soo bezoeben wy ons / dat van wijse luyden / gelijck als mijn Heer van der Duffchen behoort te wesen / sulcke beuselarije hebbe konnen booz den dach werden gebracht. Want het is soo berde daer van daen / dat dat selbige hem tot beswaeringe soude mogen verrecken / dat in regendeel van ons gesummeert wert / daer upt alleenigh / d'ongefondeertheyt van den Oudt-burgemeester saecken ten oberbloet te blijken. Maedemael her geenints imaginabel is / dat peinander / dewelcke een wel-ge-

0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13

sondeerde saethe heeft / hem / niet sulcken keuselarje / sal trachten te behelpen. Maer wat seght doch dat boozs. Debij al goers?

Om het schip te beter te konnen stueren,
Soo gae ick my voor knecht verhueren.

Zijn die geen wonderlijcke mysterien? dat het kleine kinders booz-
brachten / men sonder niet techt ontlacchen. Doch indien den heer
Gudt-burgemeester sich in sijne andere hoogh-wichtige oecupatie soo
seer geimponeert ende belast bindt / dat hy de verhoogenscheit van dit
booz-gemelte Debij niet en wil noch en kan begrijpen: soo sal ick hier
ter plaetse / om sijne swaere besorgnes eenighsinis te vertiechten / te ken-
nen geuen; dat hy / tot sinent in Jijps / een Jonghman gelacht heeft /
deweleke / hem ten dienst staende / niet van meninge was / hem booz
aljdre soodaenigh ten dienst te sullen bliuen / maer doch hope hadt /
dat t'abondt of morgen den rijdt eens soude geboorten werden / dat hy /
niet als knecht / maer als suet-man ober sijne marroosen soude heer-
schen en regeeren. Ver heeft booz Joseph in Egypten niet ongeozloft
getweest / dat hy albaer / als knecht van Dorisaf sijne dienstbaerheid
oeffenende / naederhandt tot een Admiraeltijcken en magnifiquen staer
is opgeklimmen. Dienande en heeft er booz den kloeliken Tromp on-
geozloft gesustineert / dat hy / van den alder-minsten seheeps-dienaer /
eyndelijck tot den hooghsten trap der Zee-heersingh is op-gestegert.

Maer och arme! den Jongman heeft een Trouw-belofte niet sijn en-
gen bloet onderreken! ja seker / is dat sulcken impozantien Delict / ont
her welcke men een eerlijck Wang hint soo insainelijck moeten laten ge-
hangen seiten? Heeft den Gude Burgemeesters eygen Soon dat selbige /
in het reguard van Juffrouw Zara van der Graef / niet mede gedaen?
waerom en heeft men hem doen ter tijt dan mede niet in de geuanchelij-
se gewozpen? Het is alle menschen geozloft hare conditie te vertere-
ren / soo wanneer het maer geschiet sonder schade van een ander. Dit dat
die onderrekeningh van de Trouw-beloften tot peinanis schade soude
gestreect hebben / is onbekens. Wel is waer / dat beloften se hant maek-
ken: maer dat sulcx in een minder-jarige soude plaets hebben / weder-
spzake de Rechten. Daerom dan soo kan men upt alle die dit booz-ge-
allegeerde seer lictelijck afineren / of van mijn persoon niet met recht
weder spzoken is soodanigen arrest / het welcke so onbedoorlijck is ghe-
daen en staende gehouden. Want niet tegenstaende dat ick onder mijn
Meester / ende mijn Meester onder t'Wolrefoeteer; daer int en volghet
niet / dat juyt daerom mijn Meester en sijnen Alereg alle onbetreue pro-
ceduren en actie van dat selbige Hof soude gehouden wesen te aywo-
beeren: of andersints so en soude het mijnen Meester niet geuermitteert
zijn van eengebeuuste senrechie van het Hof Wobuicnael / aen den
Hoogen-Radere mogen appelleren.

Theodorus.

Messieurs! Soo wanneer als ick / naer ander gewoonten en herko-
me / soude moere bonnis-strijcken; soo soude ick eenen onmoeten Tou-
gelingh wel sonder seer groote diffientsteit vermoge by te spzecken.
Want nademael dat den Delfschen Predicant Woznius alreede effect-
belijck heeft volbracht / het welcke in de saecke van Jacobus Overheul
maer / ten quaersten genomen / kan gepresumeert werden; ende nae-
demael den selfden Woznius nochtans eensints persoonelijcken by
het Hof van Hollandt en is in Arrest genoamen: Soo soude ick wel
derheneconcluseren / datmen den laersten / onder reberentie / niet en hadt
kelhoore rigoureufer te tracteeren / dan den eersten. Nademael hier en
hoben noch de Deylichken hier upt 's Gravenhage met Juffrouw
Landeschor van Melmaer / nademael mijn heer Wozwijck Soon van
Amsterdam niet Juffrou vander Wepde van Rotterdam / nademael den
heer Mevelts Soon met Juffrouw Beaumont beydegader alhier upt
den Hage / nademael den Advocaet Krap / Lugtenburg / iae outal-
lijcke anderen / ongestraft met hare Warrasse zijn doozgegauen: Soo
werde ick genoegsaem als geonsinggeert te moeten bekennen / datmen
al by soo waeruw omspringt met den soodanigen / deweleke in allen ge-
ballen ten alderhooghsten niets anders en kan te last gelept werden /
dan alleenig maer met een jonge Juffrouw te heb'n willen doozgaen.
Is het dan daer-en-hoben noch sulcx / dat hy niet ter de Juffrouw /
maer de Juffrouw in effect niet hem heeft willen doozgaen: Soo wil
ick seer gaerne belijden / dat mijn berstant te klein is / om te konnen be-
grijpen / hoe datmen hem in persoon vermogh t'arresteeren / daer men
de Juffrouw ongemolesteert laet sieren. Maer indien hy noch eybelijck
een Juffrouw / deweleke hare onberdijagelijcken Vaders huys heeft
willen verlaten / van soodanighen boozneemen seer instantelijck heeft
gesoelt te deduceeren / doch booz hare beweegghelijcke woorden en wert-
ken soodanigh is gedisponeert gheworden / dat hy haer (niet sonder
meenigh - buldighe protestatie) eyndelijck / upt puyre comiseratie /
beloofte heeft / haer / op haer boozghenoome verreck / te sullen ghesel-
schap houden: soo en kan ick van de saecke anders niet eenen hier seggen /
dan dat / somen sulcke geringe abusenacht de eene ynde wil straffen met
een sware diffameerende incarceration; en aende andere zijde ongestraft
late dooz-glijpen / als dan verde wert ge-errabageert bintten die sen-
rentie / deweleke in 't reguardt van den alder eersten vader vanden alder-
regrbaerdigste Regret is gepronuncieert. Wy sulle dan die selbe / soo beel-
ons doenelijck / achtervolgende / besunten is / dat so de Juffrou den Jong-
man verlept heeft / d'een en d'andere aen begane nusslagen schuldigh zyn;
d'een / om dat hy hem heeft laten verlaten; d'andere / om dat hy vozfa-
he heeft geueven tot eene onbetamelijcke verledinge. Doch nademael
den verozfaeker / meerder schult hebbende / doch grooter straffe verdien:
soo verozfaeken wy / dat de jonge Juffrouw / als verozfaekerse van alle
reoz-

boozgehallene mis verstanden / swaerder behoort gepuniert te werden;
 dan den Jongman : doch geen van beyde / dooz eene infamerende incar-
 ceratie. De straffe / onse aldereetste Groot-moeder op gelept / was de
 subiectie van haren Man. Wy condemneeren Juffrouw Zara van der
 Duffchen in een gelijcke boere ; ontslaen den Jongman by probitie upt
 sijne detentie onder cautie de judicio filii ; ende ordonneren den Oor-
 Burgemeester de heralinge van alle de kosten. Want ongelijck te lijden/
 en dan noch gelt roete geben / is een van de swaerste sake / die men hier
 op aerden kan onderwoopen zijn. Dies dan aengesien den Jongman
 dooz sijne diffameerende gebanchentise ongelijck genoegh heeft geleden ;
 soo raet de redelickheyt selfs / dat hy booz dat aengedane ongelijck geen
 penningen altoos en behoort upt te keeren. Ende ick en twijffel oock in
 geenderhande manieren / of de Heeren Raden van den Hobe van Hol-
 land (welckers Hoogh-wijsheyt / boozsichtigheyt / civiliteyt / ende neup-
 teraliteyt de gantsche werelt dooz geroemt werr) sullen in dese sake wel
 soo on-oppzakeelijck handelen / dat / dooz desen noch geenige andere booz-
 ballen / haren Hoog-loffelijcken Naem nimmermeer en sal gelastert noch
 te na gesproken werden.

Fiat justitia, & pereat mundus.

E Y N D E.

